

Täysistunto

Keskiviikko 16.11.2016 klo 13.59—17.26

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 233/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Siirrytään keskusteluun, ja ensimmäisen puheenvuoron käyttää pääministeri Sipilä. (Hälinää) — Voinemme odottaa hetken, että sali rauhoittuu. Hyvät edustajat, pyydän siirtymään ripeästi salin ulkopuolelle, mikäli ette aio osallistua tähän keskusteluun, niin päästään asiaan. (Puhemies koputtaa)

Keskustelu

14.07 **Pääministeri Juha Sipilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtion omistajapolitiikkaa koskeva periaatepäätös hyväksyttiin valtioneuvostossa keväällä. Tässä laissa pannaan sitä toimeen. Periaatepäätöksessä on kaksi kärkiviestiä: yhteiskuntavastuu nostettiin valtion omistamien yhtiöiden perusarvoksi, ja yhtiöomaisuustase on saatava nykyistä paremmin palvelemaan kasvua ja työllisyyttä.

Valtionyhtiöiden on näytettävä esimerkkiä arvojohtamisessa ja yhteiskuntavastuussa. Yhteiskuntavastuu on myös kilpailuvaltti. Yhteiskuntavastuun kantaminen lähtee siitä periaatteesta, että yritys pärjää osana yhteiskuntaa sitä paremmin, mitä paremmin ympäröivä yhteiskunta voi. Yhteiskuntavastuu näkyy esimerkiksi siinä, että verot on maksettava siihen maahan, minne tulos syntyy. Veroparatiisien käytölle sanotaan selvästi "ei". Valtion omistamien yhtiöiden on huomioitava päätöksenteossaan talouden lisäksi toiminnan sosiaaliset ja ympäristölliset vaikutukset. Henkilöstön edustus hallintoelimissä pitää turvata tavalla, joka mahdollistaa paikallisen sopimisen. Osana periaatepäätöstä yhtiöiden johdon irtisanomiskorvauksia pienennettiin. Tämä oli tärkeä viesti koko yhteiskunnalle oikeudenmukaisuudesta.

Arvoisa rouva puhemies! Valtion omistamien yhtiöiden arvo Suomessa on Euroopan suurin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Yhtiöiden kirjo on laaja, historian polut valtion omistamiksi yhtiöiksi ovat olleet moninaiset. Viime vuosikymmenet valtio-omistajuus on hakenut suuntaa, valtion omistus on koettu jopa jäykistäväksi tekijäksi. Omistajuudelle ei ole ollut visiota, eikä valtion yhtiöomistuksella ole ollut omistajan määrittämää kehityspolkua. Omistuksen laajentaminen on käytännössä tapahtunut pakon sanelemana, ja valtio-omistajuuden myynnit sekä tuotot on käytetty budjetin paikkaamiseen. Tähän tulee nyt muutos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

Valtion omistusta tulee arvioida kansantalouden kokonaisedun, omistettujen yhtiöiden toiminnan ja arvon kehittämisen ja resurssien tehokkaan allokoinnin näkökulmasta. Tässä arvioinnissa on syytä tarkastella kriittisesti nykytilannetta, huomioida aivan erityisesti koko maailmaa ja sen myötä myös Suomea ravistelevat muutostrendit. On tarkasteltava näiden myötä syntyvät uudenlaiset toimintamekanismit niin yhteiskunnan, kansalaisten kuin erilaisten yritysten ja organisaatioiden näkökulmasta. Voimakkaiden murrosten mylertäessä tarvitaan merkittäviä panostuksia uusiutumisen mahdollistamiseen. Tämä taas palvelee työllisyystavoitteen saavuttamista.

Valtion omistamisen perusta voi olla ensinnäkin luonnollinen monopoli tai erityistehtävä, toiseksi strateginen intressi, kolmanneksi suomalaisen omistamisen puolustaminen, neljänneksi finanssi-intressi tai viidenneksi uuden luominen. Hallitusohjelman vision mukaisesti Suomea pitää uudistaa ennakkoluulottomasti. Valtion omistamisesta on tehtävä yhteiskunnan aktiivisen uudistamisen väline. Vision toteuttaminen edellyttää sitä, että tehostamme valtion omistajaohjauksella pääomien käyttämistä nykyisen omistuksen aktivoimiseen ja myös uuden taloudellisen aktiviteetin synnyttämiseksi Suomeen. Tällaisia mahdollisuuksia valtio-omistajalla on erityisesti alustatalouden kehittämisessä. Yksi mahdollinen esimerkki on terveydenhuollon tietojärjestelmät. Alustatalouteen panostaminen luo uusia edellytyksiä yksityiselle yritystoiminnalle ja johtajuuden ottamiselle uusilla alueilla. Uusiutuminen vaatii rohkeutta ja jostain luopumista. Päätöksen uuteen lähtemiseen pitää kuitenkin olla huolellisen harkinnan ja riittävän päätöksentekokynnyksen takana. Lisäksi pitää muistaa, että valtion omistuksen käyttäminen on toimiva ratkaisu vain tietyissä tilanteissa, kuten markkinoiden toiminnan tervehdyttämiseksi, markkinapuutteen korjaamiseksi tai uuden kasvualustan luomiseksi yksityiselle yritystoiminnalle.

Arvoisa rouva puhemies! Lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annettua lakia. Tällä muutetaan valtion omistajaohjauksellista rakennetta, millä on vain välillisiä vaikutuksia kansantalouteen. Pitkäjänteinen arvon kasvattaminen suomalaisessa omistuksessa pörssiyhtiöissä tapahtuu jatkossakin Solidiumissa. Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausyksiköllä on vastuu niiden yhtiöiden omistajaohjauksesta, joilla on yhteiskunnallisia ja liiketaloudellisia tavoitteita. Valtion kehitys-yhtiö Vaken tehtävä on laittaa taseet töihin uuden kasvun luomiseksi.

Tällä lailla mahdollistettaisiin nykyisin valtion suorassa omistuksessa olevien osakeomistusten siirto valtion kehitysyhtiöön. Tämä tapahtuisi ilman että valtioneuvosto luopuisi merkittävästi päätösvallastaan. Valtion kehitysyhtiön tehtävänä olisi olla valtion yhtiöomistuksen hallinnan työkalu, jolla valtio voisi synnyttää ja kehittää uutta yritystoimintaa, vahvistaa omistamiensa yhtiöiden pääomarakennetta ja toteuttaa tehokkaasti erilaisia yritys-järjestelyjä.

Valtion kehitysyhtiön tarkoituksena olisi tarjota valtion omistamille yhtiöille luonnollinen kehityspolku yhtiöiden uusiutumiseksi ja omistusrakenteen kehittämiseksi. Uudet säännökset antaisivat valtiolle nykyistä joustavammat mahdollisuudet toteuttaa erilaisia yritys-järjestelyjä ja lisätä investointeja. Tämä mahdollistaisi uuden yritystoiminnan kehittymisen nykyistä nopeammin. Kysymys on ennen kaikkea yhtiöiden kehittämisestä.

Korostan, että siirto kehitysyhtiöön ei missään nimessä ole myyntipäätös. Jos yhtiöstä tai osasta siitä luovutaan, vaatii se aina oman huolellisen harkinnan. Minulle taseen töihin laittaminen ei ole missään vaiheessa tarkoittanut valtionyhtiöiden lihoiksi laittamista.

Kehitysyhtiö olisi valtion budjettitalouden ulkopuolella. Tämä mahdollistaisi irrotettujen pääomien käyttämisen uuden yritystoiminnan synnyttämiseen, kehitysyhtiön omistuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

sessä olevien yhtiöiden pääomarakenteen vahvistamiseen ja yritysjärjestelyjen tehokkaaseen toteuttamiseen. Valtion kehitysyhtiö voisi valtion suoraa omistusta tehokkaammin allokoida lisää pääomitusta omistamiinsa yhtiöihin. Valtioneuvostolla olisi strateginen päätöksenteko kehitysyhtiön yhtiövarallisuuden omistamisessa ja kehittämisessä.

Kehitysyhtiön yhtiöomistuksia koskevat päätökset tekisi omistajaohjauksesta vastaava ministeri ja valtioneuvoston yleisistunto. Samoin ne määräisivät kehitysyhtiön päätöksiä koskevat periaatteet ja toimintavaltuudet omistusten lisäämiseen, vähentämiseen, äänivaltaosuuksien muutoksiin tai ryhtymiseen uuteen yritystoimintaan. Kehitysyhtiön uudet investoinnit olemassa oleviin tai perustettaviin yrityksiin päätetäänkin valtioneuvoston yleisistunnossa. Kehitysyhtiön toiminta mahdollistaisi nykyistä helpommin erilaisten projekti-kohtaisten organisaatioiden muodostamisen ja sen myötä hyvät edellytykset hankkeissa onnistumisille. Kehitysyhtiö voisi rahoittaa omia ja omistamiensa yhtiöiden rahoitustarpeita myös velkarahalla.

Valtion kehitysyhtiöön ensimmäisessä vaiheessa siirrettäväksi suunniteltujen yhdeksän yhtiön osakkeet edustavat erilaisia, erikokoisia ja eri toimialoilla toimivia valtio-omisteisia yhtiöitä. Kokonaan tai osin siirrettävät yhtiöt ovat Altia Oyj, Arctia Oy, Ekokem Oyj, Kemijoki Oy, Nordic Morning Oyj, Neste Oyj, Posti Group Oyj, Raskone Oy ja Vapo Oy. Ekokem Oyj:n osakkeet siirrettiin Valtion kehitysyhtiö Vake Oy:hyn elokuun lopussa tänä vuonna, minkä jälkeen nämä osakkeet myytiin aiemmin sovituin kaupallisin ehdoin Forum Oyj:lle. Neste Oyj:n ja Vapo Oy:n siirrot tehdään, kun tämä laki on hyväksytty.

Osakkeiden siirrot valtion kehitysyhtiöön olisi tarkoitus toteuttaa oman pääoman ehtoisina, niin sanottuna apporttina. Siirroilla eli yhtiön osakeomistuksen muutoksilla ei sellaisenaan ole suoranaisia taloudellisia vaikutuksia siirron kohteena oleviin yhtiöihin. Kehitysyhtiöön siirrettäväksi suunniteltujen osakkeiden käyväksi arvoksi on arvioitu noin 2 400 miljoonaa euroa. Kyse on siis huomattavasta omaisuudesta. Valtion talousarviossa päätettäisiin jatkossa valtion talousarviotalouden piiriin tuloutettavista osinko- ja myyntituotoista.

Esitykseen sisältyy myös uusi eduskunnan suostumusta edellyttävä omistusraja. Valtiolla on merkittävä yhtiöomaisuus yhtiöissä, joille on määritelty strateginen intressi. Nykyisin tätä intressiä toteutetaan joko täydellä 100 prosentin tai 50 prosentin enemmistöomistuksella. Uusi raja perustuu osakeyhtiölain vähemmistösuojaa koskevaan sääntelyyn, ja sillä tarkoitettaisiin määrävähemmistöistä omistusta, jossa valtiolla olisi vähintään 33,4 prosenttia kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Omistusrajoista ja niiden muutoksista päättää jatkossakin eduskunta. Valtio voisi tarvittaessa yksin turvata 33,4 prosentin osakeomistuksella osakeyhtiölakiin perustuen asemansa ja tahtonsa kaikkiin merkittäviin osakeyhtiöitä koskeviin päätöksiin, kuten yhtiöjärjestyksen muuttamisen, omistuosuuksien muutoksiin suunnatun osakeannin tai muun vastaavan menettelyn osalta sekä yhtiön sulautumisen, jakautumisen ja yhtiön selvitystilaan asettamisen osalta. Yli kolmanneksen omistuksella pystytään käytännössä turvaamaan riittävät osakeyhtiölain mukaiset määräysvaltaperusteet.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tällä lailla valtion omistajapolitiikka muuttuu. Se vauhdittaa omalta osaltaan liikkeelle lähtenyt kasvua ja suomalaista työtä.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista käydä debattia tästä aiheesta. Pyydän siihen osallistuvia ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Käydään sitten tämä debatti 2 minuutin puheenvuoroin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

14.20 **Harry Wallin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse olen palvellut valtionyhtiössä 30 vuotta, VR Osakeyhtiössä, ja siellä on noudatettu hyvää henkilöstöpolitiikkaa koko tämän ajan. Tulen Etelä-Pohjanmaalta, jossa on Altia Oyj, joka on nyt tässä kehitysyhtiöiden joukossa, ja toisin sen huolen nyt tässä julki, että sen tehtaan arvo meidän alueelle on äärimmäisen tärkeä. 1 500 sopimusviljelijää tuottaa rehuja kotieläintalouteen, ja tulevaisuuden huoli on hyvin suuri sillä alueella. Nyt on tietysti hyvin epämääräistä, kun se siirtyy kehitysyhtiöön, että mikä Altian tulevaisuus on. Voitteko tässä tilaisuudessa kertoa meille, onko tulossa muutoksia Altian tulevaisuuteen?

14.21 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun pääministeri Sipilä puhui ja sanoi, että tässä on kysymys kehittämisestä, niin väistämättä tuli mieleen opetusministeri Grahn-Laasonen, joka aina kun on puhuttu opetukseen kohdistuvista leikkauksista, on sanonut: "hei me kehitetään". Nyt herää kysymys, mikä tämän lainsäädännön perimmäinen tarkoitus on — lainsäädännön arviointineuvosto esimerkiksi on kritisoinut voimakkaasti tätä lainsäädäntöesitystä — ja kysymys siitä, mihin tätä lainsäädäntöä tosiasiaassa tarvitaan.

Tällä rakenteella, jota tällä luodaan, ainakin se tulee tapahtumaan, että eduskunnan valta entisestään vähenee valtionyhtiöistä päätettäessä, kun valtionyhtiöt siirretään budjettitalouden ulkopuolelle. Samaan aikaan on esitetty jo pitkään kritiikkiä siitä, että itse asiassa valtioneuvostollakin on Solidiumissa oleviin yrityksiin ollut liian vähän vaikutusvaltaa, esimerkkinä vaikkapa nyt julkisuudessa taas oleva Talvivaara, jonka pääomittamiseen talouspoliittinen ministerivaliokunta ei suoraan voinut ottaa kantaa, tai kysymyksessä Fortumin Caruna-kaupoista, joihin talouspoliittinen ministerivaliokunta pystyi ottamaan kantaa vain siltä osin, onko näillä sähköverkoilla sellainen merkitys, että niistä ei pidä luopua.

Nyt pelko onkin tämän lainsäädännön kautta, kun meillä on kerrytetty vuosikymmenien aikana yhteisellä työllä kansallisomaisuutta, jota on tuhottu lyhytnäköisillä kaupoilla — vaikkapa Kemira GrowHow, Neste, Fortum — että nyt tämä helpottaa entisestään sitä, että lyhytnäköisesti pelihengessä yhtiössä tuhotaan meidän yhteistä kansallisomaisuutta.

Kysymys herää myös: miksi joidenkin yritysten, vaikkapa Posti ja Neste, päätöksenteko hajotetaan yhtiön ja sitten toisaalta valtioneuvoston päätöksentekoon?

14.23 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä voi ehkä yhtyä Arhinmäen sanoihin siinä, että edelliset hallitukset ovat aikanaan täyttäneet alijäämiä valtion kassasta ja valtionyhtiöitä tyhjentämällä. Solidiumiakin kupattiin oikein kunnolla, missä olivat myös vasemmistoliittolaiset mukana.

Jokainen ymmärtää, että kassan tyhjentäminen ei voi olla pysyvä ratkaisu alijäämien paikkaamiseen. Se on näivettämistä. Sipilän hallituksen omistajapolitiikka on kestävä, ja valtion varat eivät katoa vaan siirtyvät tukemaan kasvua ja työllisyyttä. Valtio-omistaja tarjoaa omistamilleen yhtiöille kehityspolkuja. Suurimman hyödyn valtio saa, kun taloudessa on positiivinen vire, työllisyysaste nousee ja sitä mukaa sekä yhteisöverojen että tuloverojen tuotto kasvaa. Kun valtionyhtiön budjetissa tuottopuoli on vakaalla pohjalla, voidaan myös rahoittaa näitä meidän hyvinvointipalveluita.

14.24 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Edustaja Pirttilahti on aivan oikeassa siinä, että useat hallitukset — ne, joissa on ollut vasemmistoliitto mukana; ne, joissa ovat olleet monet muut puolueet mukana — ovat myyneet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

meidän kansallisomaisuutta lyhytnäköisesti. Olisimme saaneet huomattavasti suuremman tuoton säilyttämällä oman kansallisomaisuuden omissa käsissä. Ja nyt tässä lainsäädännössä kysymys onkin siitä, että jos katsoo niitä omistajapoliittisia linjauksia, joita esimerkiksi pääministeri on täällä esitellyt, niin annetaan myyntivaltuuksia entistä useammalle yritykselle ja sitä kautta itse asiassa omistajapoliittiset linjaukset johtavat entistä enemmän meidän yhteisen kansallisomaisuuden tuhoamiseen. Ja tästä on kysymys nyt: Mihin tätä esitettyä yritystä tarvitaan? Tarvitaanko sitä, toisista puheista huolimatta, myyntiyhtiöksi, jossa eduskunnalla on entistä vähemmän mahdollisuus puuttua ja itse asiassa joissain tapauksissa myös valtioneuvostolla on entistä vähemmän mahdollisuus puuttua siihen, kun halutaan myydä meidän valtion omaisuutta? Historiasta pitää oppia. Historiassa me olemme kaikki tehneet virheitä. Ei tehdä niitä uudestaan.

14.25 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten pääministeri juuri sanoi, laitetaan tase töihin eikä lihoiksi. Eli tämän kehitysyhtiön kautta pyritään saamaan uutta yritystoimintaa niissä yhtiöissä olevista spin-offeista ja niitä kehittämällä hakemaan uusia työpaikkoja, uutta voimaa ja uutta elinvoimaa. Uusia työpaikkoja.

14.26 Lea Mäkipää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elokuullahan perustettiin ensimmäinen kehitysyhtiö, tämä Vake Oy, joka nyt on ensimmäinen. Tämä tarkoittaisi sitä, että "lainmuutos mahdollistaisi nykyisen suoran yhtiöomistuksen siirtämisen valtion kehitysyhtiöön ilman, että valtion yhtiöomistusta ja valtion omistajaohjausta koskevat päätöksenteon toimivaltuudet tällaisten yhtiöiden omistusten osalta heikkenisivät".

Kun lukee näitä hallituksen perusteluita — en ole ollut tarkalleen tietoinen — niin täällä myös tämän lainsäädännön arviointineuvoston näkemyksen mukaan hallituksen esitysluonnoksen perusteella jää epäselväksi perustetun valtion kehitysyhtiön tarpeellisuus. Edelleen haluan sitten myös sanoa, koska en ole täysin tullut vakuuttuneeksi enkä ole tietoinen, että täällä mainitaan: "Esitysluonnoksen yritysvaikutuksista ei käynyt ilmi, mitä taloudellisia vaikutuksia lakiesityksellä on kehitysyhtiöön siirrettäville yrityksille. Luonnoksessa ei myöskään käsitelty, millaisia laajempia kokonaistaloudellisia hyötyjä tai kustannuksia seuraa kehitysyhtiön perustamisesta." Mutta toivon mukaan tässä saadaan hyötyä, että hyödyt ovat suuremmat kuin haitat.

14.27 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On järkevää, että valtion ja meidän kaikkien suomalaisten yhteisestä omaisuudesta pidetään parempaa huolta kuin ennen on pidetty. Ei lehmääkään voi loputtomiin lypsää, jos ei sitä välillä hyvin ruoki, ja on hyvä, että tämän valtion kehitysyhtiön kautta haetaan, niin kuin pääministeri on sanonut, sitä, että tase laitetaan töihin uuden luomiseksi, mahdollisesti uusien yritysten aikaan saamiseksi, uusien työpaikkojen synnyttämiseksi, ja minun mielestäni se on oikea tapa huolehtia meidän yhteisestä kansallisomaisuudestamme. Päätös toimivallan varmistamisesta poliittisiin käsiin on tietysti ensiarvoisen tärkeää, ja niin sekin tässä esityksessä esille on tullut.

Nämä yritykset, jotka ovat erityistehtävissä, ovat hyvin selkeitä, mutta sitten nämä kaupallisin perustein olevat omistukset ovat tietyllä tavalla poliittisesti aika ajoin vähän haasteellisia, kun samaan aikaan tavoite on se, että saataisiin mahdollisimman hyvä tuotto. Silloin se mahdollisesti voi tarkoittaa myös joitain muutoksia vaikkapa työpaikkojen määrissä, ja silloin usein herätään siihen, että se ei olekaan poliittisesti hyväksyttävää, että näin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

toimitaan, vaikka tavoite on ollutkin vain sen tuoton saaminen sieltä yrityksestä. Meillä on 18 miljardin euron omaisuus näissä, ja on hyvä, että nyt siitä pidetään parempaa huolta.

Kun pääministeri on paikalla ja me olemme yhdessä sopineet, että myös kärkihankkeista haetaan kasvua tähän maahan ja uusia tapoja toimia ja myös ne on tarkoitus rahoittaa tämän tase työhön -ajattelun kautta, niin kysyisin pääministeriltä: Minkälaisessa vaiheessa tämä tuloutuspuoli on, sillä rahat ymmärtääkseni ovat kyllä hyvää vauhtia jo menossa? Koska tulee sitten sitä tuloutusta?

14.29 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tällä hetkellä jo välineenä Solidium ja Governia, eli kaksi molempia sataprosenttisesti valtion omistamia yhtiöitä, joista toisessa käsitellään pörssilistattuja ja toisessa listaamattomia. Sen takia ymmärrän hyvin lainsäädännön arviointineuvoston hämmennyksen siitä, että ei löytynyt näihin perusteluihin, miksi tällainen yhtiö on nyt perustettava, eikä myöskään ajatusta siitä, mikä on vialla, mitä tällä yritetään korjata. Arviointineuvosto kiinnitti myös huomiota siihen, että tässä ei ole arvioitu yhteiskunnallisia eikä taloudellisia vaikutuksia. Nyt niitä on jonkun verran yritetty tuohon lakipakettiin kirjoittaa.

Meillä sosialidemokraateilla on ollut alun perin jo epäilyksistä myyntiyhtiöstä, sillä kukaan ei ole ainakaan myöskään pystynyt selvittämään, miksi olisi parempi vaikkapa Nestettä ja Postia kehittää kahdessa eri yhtiössä. Mikä hallitus vastaa Nesteen kehittämisestä, jos se toinen osa on siellä kehittämissyhtiössä ja toinen varsinaisen Nesteen hallituksen alaisena? Mikä logiikka on, ja miten se on yhtiöille parempi, että on kaksi eri hallitusta, jotka miettivät, mitenpä vaikka Neste tulevaisuudessa menestyy? Meillä ei siis ole minkäänlaista muuta ajatusta varmaankaan tässä kuin että se saadaan pois tästä myytäväksi ja vielä niin, että se menee budjettivallan ulkopuolelle.

Kun edustaja Heinonen sanoi, että tässä tulee lisää valtaa eduskunnalle ja valtioneuvostolle, (Eduskunnasta: Tässä käy juuri päinvastoin!) tässä käy päinvastoin, vaikka tiedän, että sinne on kirjoitettu se kolmasosan luvan hakeminen, jos mennään yli myyntiluvista, mutta tämän yhtiön osalta se menee täysin pois eduskunnan päätäntävällä.

14.31 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri antoi erittäin hyvän ja perusteellisen esittelyn tästä aiheesta ja omistajapolitiikasta, mikä tulee muuttumaan. Minusta tämä on juuri se oleellinen kysymys, että mikä nyt tulee tässä muuttumaan. Se keskeinen sisältö on se, että nyt halutaan pääomia irrottaa uuden synnyttämiseksi. Kun katsomme — kuten täällä on jo puheenvuoroja käytettykin — aikaisempia vaalikausia, niin valtion yhtiöomistustahan on myyty mutta pääosin se on mennyt silloin valtion menojen katteeksi tai velan maksamiseksi, ja tässä tapahtuu tämä periaatteellinen muutos nytten. Jos jotakin uutta halutaan, niin silloin pitää jostakin vanhasta olla myös valmis luopumaan ja käyttämään tässä valtion omistusta aktiivisesti hyväksi. Laiteaan niin sanotusti taseet töihin.

Minusta on tärkeää myös, että vaikka täällä puhutaan eduskunnan vallan kaventumisesta, niin minusta tämä parlamentaarinen vaikuttavuus ja pitkäjänteisyys kyllä paranee sitä kautta, että nyt omistusohjauksen tueksi tulee parlamentaarinen neuvottelukunta, jolloin voidaan saada yli vaalikausien, voi sanoa, järkevämpää omistuspolitiikkaa, eikä ollenkaan vähäistä ole se, että yhteiskuntavastuu tulee perusarvoksi omistajapolitiikassa. Pörssi-yhtiöiden johtoa ja henkilöstöä kannustetaan omistamaan yhtiöitä ja yritysjohton irtisanomiskorvaukset puolitetään, nämä vain esimerkkeinä mainitakseni.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

14.33 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtion omistajapolitiikalla ja aktiivisella elinkeinopolitiikalla on ollut suuri merkitys Suomen talous- ja työllisyyskehityksen kannalta. Tarvitsemme kärsivällistä ja vastuullista valtion pääomaa ja pitkäjänteistä elinkeinopolitiikkaa tasoittamaan kvartaalikapitalismin lyhytjänteisyyttä ja luomaan pysyviä työpaikkoja. On jäänyt hieman epäselväksi, mikä on Sipilän hallituksen omistaja- ja elinkeinopolitiikan pitkän aikavälin visio, ja siihen tarvittaisiin selvyyttä. Visio jää edelleen epäselväksi, eikä pelkkä puhe taseen töihin pistämiseksi juuri mitään kerro. Tarvittaisiin konkreettisia linjauksia ja konkreettisia toimia ja sijoituspäätöksiä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys kehitysyhtiöksi on epäselvä. Selvää on, että eduskunnan valta omistajapolitiikkaan ei saa kaventua. Myöskään valta vaikuttaa yhtiöiden toimintaan ei saa kaventua, sillä valtio ei voi olla äänetön yhtiömies, vaan sen tulee käyttää puhevaltaa ja olla aktiivinen omistaja suomalaisten työpaikkojen turvaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Joskus vanhoista omistuksista on perusteltua luopua, mutta tuottavaa valtio-omaisuutta ei ole järkevää myydä tilanteessa, jossa omistusten tuotto on korkeampi kuin lainojen korot. Tämä on perusliiketaloudellista logiikkaa. Lypsäviä lehmiä ei kannata teurastaa. Tällä hetkellä valtio saa lainaa miinuskorolla eikä mahdollisuus osallistua aktiiviseen elinkeinorakenteen muutokseen ole riippuvaista myyntituloista. On syytä oppia myös tehdyistä virheistä. Valtion omistajapolitiikassa on valitettavasti historian saatossa tehty karuja virheitä, joista nyt maksetaan ja joita ei kannata toistaa. Näitä ovat esimerkiksi Kemiran myynti ja Fortumin sähköverkkojen myynti, ja näistä päätöksistä kallista hintaa maksetaan nyt. Tarvitaan pitkäjänteistä otetta.

14.35 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että valtio linjaa aina määrävälein omistajapolitiikkaansa, ja nyt tämä tapahtuu tämän lainsäädännön uudistamisen myötä. On äärimmäisen tärkeää, että valtion suuri omaisuusmassa laitetaan ihan oikeasti töihin siltä osin kuin se järkevää on, ja tällainen kehitysyhtiön perustaminenhan nimenomaan sitä on. Varmaan oppositiossa on herätty ehkä epäilemään sitä, onko tämä lihoiksi laittamista. Aivan kuten pääministeri Sipilä omassa puheenvuorossaan totesi, kysymys ei ole valtion omaisuuden lihoiksi laittamisesta vaan siitä, että laitetaan taseet töihin ja saadaan tätä kautta yhteiskuntaan lisäarvoa. On syytä muistaa, että aikahan muuttuu ja meillä valtion omaisuus on sellaista omaisuutta, että todella tämä uusi omaisuususerä voidaan laittaa uudelleen töihin ja saada sillä lisäarvoa, niin kuin sanoin.

Tärkeää olisi myös huomata se, että meillä on monta sellaista alaa yhteiskunnassa tällä hetkellä, jolla valtiolla pitäisi olla tiennäyttäjän rooli. Otetaan esimerkit naapurista: Ruotsalaisillahan on LKAB, joka ottaa kaikki maaperän rikkaudet Ruotsin valtion omaisuudeksi, ja kaikki se lisäarvo, mikä sieltä tulee, koituu ruotsalaisten ihmisten hyväksi. Norjassa on Statoil, joka omistaa nämä öljy- ja maakaasurikkaudet ja saa sitä kautta valtiolle lisäarvoa.

Meillä on suuri rikkaus maaperässä olevat malmit ja metallit, nimenomaan sellaiset malmit, joille maailmanmarkkinoilla kysyntä tulee olemaan tulevaisuudessa aivan valtava, aivan valtava, sen me tiedämme, kulta, platina, palladium ja niin edelleen. Esimerkiksi Sakatin esiintymä, jonka kaivosoikeudet valitettavasti nykyisin omistaa Anglo American -jätetihtiö. Vaikka tämä Talvivaaran tapaus on jonkun mielestä vienyt kaivosteollisuudelta hyvää mainetta pois, me tarvitsemme tässä maassa kaivoksia ja metalleja välttämättä. Suomi on metalleista riippuvainen valtio, joka on hyvinvointivaltio. Kysyn pääministeriltä: olisiko meillä mahdollisuutta siihen, että kaikkein arvokkaimmat malmiesiintymät ostettaisiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

valtiolle ja jalostettaisiin kansalaisten hyväksi eikä annettaisi niitä esimerkiksi amerikkalaisille yhtiöille?

14.37 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä kokonaisuus on nyt tullut eduskuntaan ja pääministeri on täällä tätä esittelemässä.

Täytyy kyllä edellisiin pariin puheenvuoroon tuolta keskustasta todeta, että kun tässä salissa viikko sitten esitettiin nimenomaan malli, jossa voitaisiin ottaa tase töihin, siis voitaisiin muuttaa arvopaperiomaaisuutta niin, että se käytettäisiin tässä ja nyt kertaluontoisiin taloutta, työllisyyttä, kasvua tukeviin elementteihin, niin silloin tämä ei millään käynyt edustaja Hoskoselle eikä Lohelle eikä kumppaneille. Siis sitä Sitran tasetta ei voida katsoa, jossa on lähinnä arvopaperiomaaisuutta, mutta sitten esimerkiksi strategisesta, meidän mielestämme erittäin strategisesta Neste Oilista ollaan valmiita todella ottamaan tämä osa ja laittamaan tänne kehitysyhtiöön, jolloin tulee aika epäselvä tilanne ja jolloin tulee se kysymys, että kyllä, meidän mielestämme se on energiapolitiikkaa ja Neste Oil on strateginen yhtiö, ja kyllä, jos sen omistus sitten lasketaan alle 50 prosenttiin, niin se on merkittävä muutos nykytilaan. Vähemmistöosakas on vähemmistöosakas. Vähemmistöosakas on vähemmistöosakas, täällä ollaan valmiita strateginen Neste Oil myymään mutta ei haluta puuttua arvopapereihin, jotka ovat Sitran taseessa, joten kyllä nyt ihmettelen ja herää kysymys, halutaanko se tase töihin vai ei.

Meidän näkemyksemme on, että hallitusti kyllä. Valtion pitää olla aktiivinen omistaja, mutta pidetään huoli meidän strategisista intresseistä, pidetään huoli Neste Oilista. Pääministeri, mitä vastaatte tähän?

Ja haluan vielä kysyä, kun kyllähän tämä lainsäädännön arviointineuvoston raportti on todella todella kovaa luettavaa ja täällä hallituspuolueistakin kysyttiin: miten vastaatte siihen kritiikkiin, todella kovaan kritiikkiin, jota arviointineuvosto on esittänyt tätä lakiesitystä kohtaan?

14.39 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministerin esittelyasenteessa oli minusta se myönteinen puoli, että hän näki ja hallitus näkee valtion omistajuuden ja yrittäjyyden myönteisestä näkökulmasta. On myös muunlaisia lähestymistapoja. Olennaistahan tässä on se, että tämän kehitysyhtiön kautta voidaan luoda uutta yritystoimintaa — ei panna lihoiksi, niin kuin termi kuuluu, vaan voidaan luoda uutta — ja sitä kautta uusia, tarpeellisia työpaikkoja. Tämä on, niin kuin termi on tai muoti on sanoa, työkalu hallituksen vaikeassa tehtävässä ohjata taloutta uudistuvaan ja työllistävään suuntaan.

On esimerkkejä parinkymmenen vuoden takaa, jolloinka valtio myymällä Veitsiluodon Enso-Gutzeitille sai siitä aika hyvän potin ja pani sen Teollisuussijoitukseen, joka sitten puolestaan on jatkanut siitä eteenpäin sijoitustoimintaa luoden kymmeniätuhansia työpaikkoja Suomeen parinkymmenen vuoden aikana. Jos asiat hoidetaan ammattitaidolla ja vastuullisesti, kyllä syntyy sitä kautta uusia työpaikkoja. Tämä on tätä samaa ajattelua: työkalu tulee käsiin, ja sitä pitää käyttää viisaalla tavalla.

Tämän parlamentaarisen puolen huolehtiminen on aivan oikeaa huolta. Parlamentaarinen neuvottelukunta ollaan perustamassa, ja se on aika paljon sen neuvottelukunnankin kässissä oleva asia, että kuinka tätä toimintaa sitten valvotaan. Totta kai se on neuvottelukunta ja se ei päätä, mutta kyllä sen kannanotoilla on ilman muuta ohjaavaa vaikutusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

Pääministeri aloitti puheenvuoronsa puhumalla perusarvoista. Se aina lämmittää. Yhteiskuntavastuusta alkoi tämä esittelypuheenvuoro, oikeat asiat olivat siinä listattuna. Kysyn tähän liittyen yhden asian: Kuuluuko näihin perusarvoihin pääministerin mielestä myös katsoa valtionyhtiöpolitiikassa, omistuspolitiikassa jonkin verran tai mielellään jonkin alueellista näkökulmaa tämän yhteiskuntamme kehittämisessä? Huomautan, että Urho Kekkonen oli näissä asioissa aika ankara pioneeri.

14.41 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! On jo aikakin, että Suomi saa uuden omistajuusohjelman, jos vielä viitataan Kekkoseen. Nyt on aika katsoa valtion varat kokonaan uudelleen, ja tässä mielessä pidän hyvänä asiana, että valtioneuvosto on päättänyt asettaa tällaisen uuden parlamentaarisen neuvottelukunnan omistajaohjausta varten.

Mutta, arvoisa puhemies, samalla on syytä pohtia todella, mihin Solidiumia tarvitaan. Tarvitaanko tällaista yhtiötä kuin Solidium? Toisaalta mihin sen omistuksessa olevia yhtiöitä tarvitaan, ja miten niiden osuutta suomalaisessa talouselämässä vähennetään, ja vielä millaisiin asioihin niiden ansaitsemia tai niiden myynnistä saatavia rahoja käytetään? Olen ymmärtänyt, että nämä ovat niitä asioita, mitä pääministerikin on pohtinut, ja kiitos siitä.

Kauppalehti arvioi elokuun lopussa, että valtionyhtiöiden omistus on entistä poliittisempää. Siteeraan kyseistä artikkelia: "Kesän päätösten valossa saa olla aikamoinen fakiiri, joka kirjoittaa Solidiumille ja yhä valinkauhassa olevalle uudelle kehitysyhtiölle sellaiset toimintaohjeet ja johtosäännöt, että kyseessä on muuta kuin poliittinen sumuverho. Tehtävä on erittäin vaikea sen jälkeen, kun valtion suurin osakkuusyhtiö Fortum on Fennovoiman ydinvoimahankkeen kautta jo otettu suoraan poliittiseen ohjaukseen." Kauppalehden arvio omistajaohjauksesta oli siis aika kriittinen. Kysyn pääministeriltä: mitä te vastaatte tähän jo kesällä esiin tulleeseen kritiikkiin?

14.43 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin hyvin tarkkaan tätä kritiikkiä, ja aina pitää miettiä, löytyykö jonkinlaisia ratkaisun avaimia sitten näihin kritiikin esittämiin kysymyksiin. Selvää on, että arviointineuvosto on antanut hyvin kriittisen lausunnon ja siltä osin on paikka miettiä, millä tavalla vältetään ne karikot, jotka siitä syntyvät. Yksi vastaus on tietenkin se, millä tavalla tämä parlamentaarinen neuvottelukunta toimii ja yhtä lailla minkälaisia tavoitteita tälle uudelle kehitysyhtiölle asetetaan. Jos kerran tavoitteena on kasvun edellytysten luominen, niin silloinhan meillä tulee olla selkeät tavoitemittarit, joita eduskunta seuraa, kuinka monta uutta työpaikkaa syntyi, kuinka paljon niistä tuli Suomeen, miten liikevaihto kehittyi. Siltä osin on syytä olla hyvin avoin eduskuntaan päin, että meillä on selkeä mahdollisuus asettaa tavoitteet tälle yhtiölle ja myöskin seurata eduskunnassa esimerkiksi selonteon kautta, mitä näille toimenpiteille on sitten tapahtunut.

Toinen näkökulma liittyy siihen, että on selvää, että on aina syytä aika ajoin arvioida sitä, mitä omistetaan ja kuinka paljon. Ajat elävät, ja siltä osin on paikka miettiä, miten se yhteinen raha on käytössä. Otan esimerkin, nämä it-puolen panostukset. Aikoinaan olin töissä Elisassa, ja siellä on syntynyt tällainen Comptel-yhtiö juuri sitä kautta, että vietiin sitä it-puolen kehittämistä omaan yhtiöön, ja tänä päivänä tämä yhtiö toimii kansainvälisillä markkinoilla. Sanoisin, että tässä on myös paikka meillä viedä sote-, it-järjestelmiä maailmalle. Tehdään ensin itselle ja myydään sen jälkeen muille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

14.45 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kääriäinen muisteli ilmeisesti omia ministeriaikojaan, kun kertoi Veitsiluoto-kaupasta. Sitä muistelusta voi jatkaa pidemmällekin ja palauttaa mieleen, mitä tapahtui Kemijärven sellutehtaan kohdalla. Kemijärven tehdashan oli kannattava, energiaomavarainen, sijaitsi keskellä kasvavia raaka-ainevaroja ja oli suuresti valtion omistama, mutta Kemijärven sellutehtaan kohtalon ratkaisi keskustalainen pääministeri Vanhanen sillä, että hän varoi visusti puuttumasta omiin asioihinsa. Yhtä lailla Kemira GrowHow -kaupassa keskustan jäljet haisevat.

Mutta tuoreempi esimerkki: Ei ole pitkä aika siitä, kun Metsähallituksen metsätaloustoiminta yhtiöitettiin, ja silloin ennen kaikkea keskustalaiset kansanedustajat mutta myös pääministeri Sipilä, te vannoitte, että mikään ei muutu. Ei mennyt monta kuukautta tästä yhtiöittämisestä, kun tuli ilmoitus yt-neuvotteluista ja siitä, että kaikkia, siis aivan kaikkia, Metsähallituksen metsureita Suomessa uhkaavat pitkät lomautukset. Missä oli omistajaohjaus tässä tapauksessa?

Kaksi kysymystä, pääministeri Sipilä, teille: Kun tietää, mitä tapahtui Metsähallituksen yhteydessä ja paljonko teidän lupauksenne painoivat, miksi minä nyt tämän asian yhteydessä luottaisin teidän sanaanne? Ja miten tämä teidän sanomanne sitoo tai velvoittaa tulevia hallituksia?

14.47 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mustajärvi tässä vähän oikoi. Meillähän Metsähallitus-keskustelussa käytiin keskustelua siitä, myydäänkö valtion metsät, ja silloin keskusta ja hallitus totesivat, (Markus Mustajärven välihuuto) että ei myydä, eli yhtiöitettiin tämä liiketoiminta, ja tietysti yhtiöt toimivat niiden periaatteiden mukaan, että toiminnan pitää olla kannattavaa. Totta kai ovat valitettavia nämä lomautukset ja sillä tavalla. Mitä tulee sitten Kemijärven sellutehtaaseen, niin yhtiön enemmistö oli Ruotsissa, ja siellä tehtiin strateginen päätös, että se lakkautettiin. Nyt sitä puuhataan ylös, mikä on hyvä asia. Tämä kertoo siitä, miten vaikeaa pörssiyrityksiä on hallita.

Kaikki puolueet ovat olleet myymässä valtionyrityksiä, SDP on tässä piikkipaikalla, 18 miljardia on teidän hallituskausiennne aikana myyty. Tietenkin voi kysyä, olisiko samantyyppinen strategia ollut paikallaan jo silloin, elikkä olisi käytetty sitä rahaa uuden kasvun, uusien investointien ja uuden työn aikaansaamiseen, mikä on nyt Sipilän hallituksen strategia. Sehän on siis poikkeuksellinen strategia siinä, että näitten kärkihankkeitten kautta pannaan 1,6 miljardia euroa uuden työn aikaansaamiseen ja uudistamiseen, suomalaisen yhteiskunnan uudistamiseen, ja juuri näin, että ei vain myydä myymisen vuoksi vaan että rakennetaan uutta. Tämä kehitysyhtiöajatushan on erittäin hyvä, eli siinä kehitetään yhtiötä, tuodaan sille lisäarvoa ja mahdollisuutta pärjätä markkinoilla, kasvaa ja laajentua ja saada uutta työtä aikaan.

Pitää sanoa se, että myös tässä omistajapolitiikan muutoksessa on paljon myönteistä. Palkitsemisjärjestelmiä on järjeistetty, luodaan parlamentaarinen neuvottelukunta ja sillä tavalla huolehditaan siitä, että eduskunnan päässäkin näistä linjauksista päätetään. Voi sanoa, että aivan uusi aika on nyt tällä hetkellä omistajapolitiikassa, ja iso merkitys on siinä, että pääministerillä, joka vastaa omistajapolitiikasta, on käytännön kokemusta liikkeenjohdosta, jota aikaisemmin ministereillä ei tältä osin ole ollut. Uskon, että kun on hyvää tahtoa meillä, niin me voimme nähdä nämä positiiviset vaikutukset kyllä lähivuosien aikana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

14.49 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakko huomauttaa edustaja Rantakankaalle kuten myös kaikille keskustalaisille ja myöskin perussuomalaisille kansanedustajille siitä, mitä sanottiin. Niin monta kertaa minä tässä salissa kuulin sen huudon, että mikään ei muutu, ja mentiin jopa niin pitkälle keskustalaisten toimesta, että peloteltiin, että mikäli ei yhtiöitetä Metsähallituksen metsätaloustoimintaa, niin Suomeen tulevat kiinalaiset metsurit. Mutta näyttää, että kohta ei ole niitä suomalaisiakaan metsureita. Minkä takia Kemijärven sellutehtaan ja Stora Enson historian muistaminen on tärkeää? Siinä oli valtiolla suora omistus ja oli Kelan omistus, yhteensä valtion omaisuutta kolmanneksen verran, mutta kävi niin, että Wallenbergit, jotka omistivat paljon vähemmän mutta osasivat kovan pelin, selättivät huomattavasti pienemmällä omistussuudella Suomen valtion, joka ei vahtinut kansalaistensa etua.

14.50 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edellä edustaja Lindtman totesi, että olin täällä vastustamassa sosialidemokraattien vaihtoehtobudjettia, jossa esitettiin, että myytäisiin Sitran arvopapereita. Kun tuota vaihtoehtobudjettia käsiteltiin, olin silloin työmatkalla, mutta arvasitte kyllä ihan oikein minun mielipiteeni: olen sitä mieltä, että Sitran tasetta ei tulisi tyhjentää. Itse asiassa kun puhutaan valtion omistuksesta, niin sehän ei ole sinänsä itsetarkoitus, vaan siinä pitää olla aina joku ajatus, miksi valtio omistaa merkittävästi jotakin yhtiötä. Siellä on yleensä takana joku strateginen tavoite, ja halutaan sen takia pitää, tai huoltovarmuus tai muu yhteiskunnallinen tärkeä, painava peruste. Jos näitä ei ole, niin kysymyksessähän on silloin puhdas arvopaperiomistus, joka on rinnastettavissa Sitran omistamiin arvopapereihin, ne ovat siinä mielessä samantyyppisiä omistuksia.

Minusta tässä kuitenkin on nyt merkittävää se, että kun hallitus tuo esityksen, niin täällä käydään läpi näitä eri yhtiöitä. Täällä on mukana myös kaksi yhtiötä, joissa nostetaan näitä omistusrajoja: Fingrid Oyj ja Gasum Oy, joissa on tällä hetkellä omistusrajat nollassa, ja ne halutaan nyt nostaa yli 50 prosentin, niin että nämä nähdään strategisiksi yhtiöiksi ja halutaan se enemmistöomistus näissä säilyttää.

Sen sijaan on sitten joitakin yhtiöitä, joissa ollaan valmiita laskemaan sitä. Nostan yhden voi sanoa pienen omistuksen arvoltaan suhteessa näihin moniin muihin, Kemijoki Oy:n, jossa on erittäin tärkeä ja merkittävä kirjaus vähemmistöosakkaiden kannalta: valtion omistuksesta luopuminen edellyttää osakassopimusta. Tämä on erittäin tärkeä sekä lappilaisille että Helsingin Energialle, jotka ovat pienosakkaita.

Kyllä tässä on erittäin kestävä linja, joka nyt on valittu, ja tätä on erittäin helppo puolustaa.

14.52 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen kasvu- ja työllisyystavoite on hyvin kunnianhimoinen, ja jotta tämä tavoite voisi toteutua, se edellyttää, että jotain pitää tehdä.

Ensinnä tämä yhteiskuntavastuu: on hyvä, että maailman muuttuessa myös yhteiskuntavastuuta yhteiskunnan omistaman yritteliäisyyden osalta pohditaan ja mietitään uudelleen niin, että sitä veron maksua on mahdollisuus saada nimenomaan sinne, missä sitä syntyy.

Toinen merkittävä asia: Tämä kehittämis-yhtiöhän on suuri mahdollisuus. Siinähan voidaan siitä työkalupakista sopivia työkaluja irrottaa ja käyttää mahdollisesti uusien yritysten perustamiseen, niitten innovaatioiden eteenpäinviemiseen, kun yrityksillä tai yritysten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

aluilla ei ole olemassa resursseja eikä omassa taseessa mahdollisuuksia. Tämä mahdollistaa sen, ja sen tähden tämä on hyvin kannatettavaa.

Pakko on tietenkin myöntää, että myös kehittämissyhtiöön liittyy riski. Jos siinä on suuri mahdollisuus, onnistutaan henkilöissä, jotka kykenevät johtamaan ja löytämään hyviä ideoita, siitä syntyy hyvä mahdollisuus. Tämän riskin eliminoimiseksi pitää tietenkin toimia niin, että ottaa huomioon kaikki ne riskit, joita markkinoilla on niitten liiketoimintojen osalta, jotka koskevat näitä yrityksiä, joita tänne kehittämissyhtiöön ollaan sijoittamassa.

Siihen mistä aloitin: Jotta päästään 72 prosentin työllisyyteen ja jotta saadaan aikaan riippempää talouskasvua, se edellyttää, että yhteiskunnan on näytettävä esimerkkiä, joka sitten viriää ja leviää myöskin yksityiselle sektorille, jotta yritykset ovat kunnianhimoisempia ja alkavat kasvattaa itseään ja omaa liiketoimintaansa niin, että yhteiskunta myöhemmin saa verotuloja.

14.54 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten totesin, valtion pitää olla aktiivinen ja vastuullinen omistaja.

Edustaja Lohi on sen verran aktiivinen edustaja ja pitää sen verran mieleenjääviä puheenvuoroja, että voi olla, että muistelin sieltä vuoden takaa, mutta kanta ei ole muuttunut, ja hyvä niin. Haluan kyllä sen verran tarkentaa, että ei kukaan ole esittänyt Sitran tyhjentämistä — tai en minä ainakaan ole huomannut, että olisi kukaan esittänyt. (Timo Kalli: Puolittamista! — Välihuutoja keskustan ryhmästä) Kun otetaan puolet, jää siis vielä 350 miljoonaa, ja sillä voi sitten yhteiskuntaan vaikuttaa ja kehittää näitä työnäytteitä ja "raha seuraa potilasta" -mallia vaikka kuinka paljon.

Siinä olen Lohen kanssa samaa mieltä, että on erilaisia omistuksia valtion kannalta: toisaalta tämmöisiä arvopaperiomistuksia ja toisaalta sitten sellaisia, joissa on strateginen intressi. Ja juuri näin, kuten edustaja Lohi erittäin hyvin totesi: on strategisia yhtiöitä, joissa on strateginen intressi, huoltovarmuus esimerkiksi, josta on pidettävä huolta. Nythän tilanne on se, että ollaan tultu tilanteeseen, jossa me katsomme, että Finnair on niin keskeinen yhtiö, Fortum on niin keskeinen yhtiö, että me tarvitsemme enemmistöomistuksen siellä. Mutta Neste Oil ei ilmeisesti ole niin keskeinen, vaan sitä voidaan ohjata vähemmistöomistuksella, ja mielestämme tässä on merkittäviä riskejä. Ja erityisesti riskiä on siinä, mitä edellinen omistajaohjausministeri Paatero täällä kuvasi, kun omistus hajotetaan kahteen osaan.

Mutta, arvoisa puhemies, nyt on tilanne se, että kaikista hallituspuolueista on tunnustettu, että tähän esitykseen liittyy riskejä: Kalli viimeksi, Lauslahti, perussuomalaisista. Pääministeri, mitä vastaatte tähän kritiikkiin, jota muun muassa arvointineuvosto on tätä esitystä kohtaan esittänyt?

Puhemies Maria Lohela: Pääministeri Sipilä, enintään 5 minuuttia puhujakorokkeelta.

14.55 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia kysymyksistä, kommenteista. — Ensinnäkin, kaikessa yritystoiminnassa on riskejä, myöskin valtion omistamissa yrityksissä on aina riskejä. Niistä me emme pääse koskaan, se on päivänselvä asia. Tässä on paljon peilattu historiaa ja siellä tehtyjä päätöksiä. Meidän pitää muistaa, että Suomessa valtio-omisteisten yhtiöitten arvo suhteessa bruttokansantuotteeseen on Euroopan suurin, eli kyllä meillä merkittävä valtion yhtiöomistus joka tapauksessa on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

Muutamia kysymyksiä:

Arviointineuvoston lausunto tähän lakiluonnokseen nousi monessa puheenvuorossa esille. Suomen hallinto on tällä viikolla noteerattu kansainvälisessä tutkimuksessa maailman parhaaksi. Me olemme jälleen kohentaneet sijoitustamme, ja tällä vaalikaudella me otimme käyttöön tämän lainsäädännön arviointineuvoston. Itsekin hyvin nöyränä otan vastaan sen kritiikin, mitä arviointineuvostosta tätä lakia kohtaan tuli, monta sellaista asiaa, jota ehkä itsekin pidin itsestäänselvyytenä tätä lakia tehtäessä. Tehtiin korjauksia, monta sivua tuli lisää tekstiä ja perusteluja sen perusteella, mitä arviointineuvosto tästä lausui. Olen hyvin kiitollinen siitä, ja tämäkin osoitti sen, että tämä uusi järjestely toimii.

Edustaja Kääriäinen ja muutamat muut nostivat esimerkkinä Tesin. Tämä on hyvä esimerkki siitä. Tesin sijoittamiin yrityksiin on syntynyt kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja Teollisuussijoituksen toiminnan aikana. Meillä on Tekesissä tämä entinen Avera, joka keskittyy startup-yrityksiin, Teollisuussijoitus keskittyy vähän myöhemmässä vaiheessa oleviin yrityksiin, ja nyt tämän uuden kehitysyhtiön tehtävänä on sataprosenttinen omistus, jos lähdetään uutta perustamaan. Tällainen työkalu meiltä on puuttunut tai se on tehty sitten suoraan valtion budjetista. Tämä ehkä auttaa hahmottamaan nyt, miten tämä kehitysyhtiö sijoittuu tähän kenttään, missä on Teollisuussijoitus, Tekes ja nyt sitten tämä uusi yhtiö.

Edustaja Wallin, VR ei ole tässä listalla eikä tämän kehitysyhtiön alla olevaa toimintaa. Altia sen sijaan on. Altiastahan tehtiin jo viime kaudella päätös omistajarajasta, ja Altian suhteen ei ole mitään päätöksiä tehty eikä meillä ole mitään kiirettäkään tehdä Altian suhteen päätöksiä. Niin kuin sanoin, tämä ei ole myyntilista, johon yhtiöitä siirretään, vaan se on osoitus siitä, että erityisesti näitä yhtiöitä halutaan kehittää.

Edustaja Arhinmäki, viittasitte arviointineuvostoon, ja siihen jo vastasin. Viittasitte myöskin Fortumin sähköverkkokauppoihin viime kaudella. Itsekin niitä vastustin, mutta Fortumhan ei ole Solidiumin salkussa vaan suorassa valtion omistuksessa, eikä tämä siihen tuo muutosta. Jos täällä kehitysyhtiössä on yhtiö, jolla on eduskunnan määräämä omistusraja, niin edelleenkin eduskunta sen käsittelee. Kun te luette lain huolella, niin tulette sen itsekin toteamaan.

Edustaja Heinonen kysyi Solidiumista. Solidium keskittyy yhä selkeämmin finanssisalkun hoitoon, ja Solidiumin tehtävänä on tuottaa valtion budjettitalouteen sitä kautta tuottoja. Mikä muuttuu Solidiumissa? Keskeinen muutos on se, että lähtökohtaisesti sieltä ei nyt niitä myyntituloja tulouteta suoraan valtion budjettiin, vaan annetaan yhtiölle mahdollisuus tehdä uusiakin investointeja.

Kärkihankkeet, missä vaiheessa niiden rahoitus on: Tänä vuonna on Patria-omistuksesta luovuttu, se on kärkihankkeiden rahoituksesta esimerkki. Ekokemin omistuksesta on luovuttu, siitä on myös tuloutettu.

Miten tämä kehitysyhtiö sitten toimii käytännössä? Ekokemin tuloutuksesta on yhtiön kassassa rahaa, ja meillä on mahdollisuus hyvin nopeasti tehdä päätöksiä uudesta valtionyhtiöstä. Jos esimerkiksi päätämme, että sote-tietojärjestelmä, se alusta, vaatii uuden valtionyhtiön, meillä on valmius toimia hyvin nopeasti.

Erityisesti ihmettelen vasemmiston lähtökohtia ja kantoja tässä. Meillä on nyt työkalu, jolla me voimme perustaa uuden, valtion sataprosenttisesti omistaman yhtiön, jos katsomme sen järkeväksi. Se, niin kuin moneen kertaan olen todennut, vaatii erityisen harkinnan, jos tähän päädytään, mutta siihen on nyt työkalu (Puhemies koputtaa) ja myöskin varoja käytettävissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Äsken jäi käyttämättä neljä vastauspuheenvuoroa, edustajat Andersson, Meri, Rossi ja Adlercreutz. Myönnän ne, ja sitten mennään puhujalistalle.

15.01 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmiston näkökulmasta on ensinnäkin erittäin tervetullutta, että tässä nyt yli puoluerajojen salissa vaikuttaisi vallitsevan yhteisymmärrys niistä isoista virheistä, mitä Suomen historiassa on tehty, mitä tulee strategisesti tärkeään tai tuottavaan valtion omaisuuden myyntiin. Yhtä lailla on hienoa, että tässä myöskin vaikuttaisi vallitsevan yhteisymmärrys niistä puutteista, joita on ollut olemassa, mitä tulee omistajaohjaukseen ja niin valtioneuvoston jäsenten kuin eduskunnan mahdollisuuksiin harjoittaa aktiivista omistajapolitiikkaa.

Mutta sitten, mitä tulee tähän esitykseen kehitysyhtiöstä ja siitä esitettyyn kritiikkiin:

Ensinnäkin, kyllähän tämä kaventaa eduskunnan budjettivaltaa, kun päättävä valta osinko- ja myyntituloista nytten siirtyy budjettitalouden ulkopuolelle. Ja korvaukseksi annetaan ainoastaan esitys parlamentaarisesta neuvottelukunnasta, jolla, kuten täällä on todettu, ei tule olemaan mitään päättävää vaan ainoastaan neuvotteleva rooli.

Sitten, arvoisa puhemies, vielä mitä tulee tähän kehitysyhtiön käytännön rooliin ja toimintaan, niin kyllähän tase töihin tarkoittaa sitä, että jotain myydään ja jotain ostetaan. Ja nyt vallitsee vielä epätietoisuus siitä, mitä tullaan myymään ja missä laajuudessa eli mikä tämä hallituksen käytännön omistajapolitiikka tässä tulee olemaan. Emmehän me vasemmistoliitossa näe ongelmana sitä, että perustetaan uusia valtionyhtiöitä, jos niille on selkeä tarve, emmekä näe ongelmaa siinä, että valtio harjoittaa aktiivista omistajapolitiikkaa. Me vain emme halua, että eduskunnan päättävä valta kapenee, emmekä halua, että Suomessa toistetaan niitä virheitä, mitä aikaisemmin on tehty, kun on lähdetty tuottavaa kansallisoimaisuutta myymään.

Puhemies Maria Lohela: Pääministeri Sipilä, 1 minuutti.

15.03 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnalla on edelleenkin budjettivalta, ja eduskunnan niin päättäessä yhtiöistä tuloutetaan budjettitalouteen varoja. Se ei muutu tässä mihinkään.

Täällä kysyttiin Nesteestä. Meillä on varsin suuri keskittymä fossiilitaloutta valtion omistajasalkussa, ja minä pitäisin sitä myöskin riskinä. Ja pidän sitä hyvänä, että me kuljemme kohti uusiutumista myöskin tässä mielessä. Olemme arvioineet, että Nesteen strategisen aseman pystymme pitämään yhdessä kolmasosassa ja sillä tavalla olemaan mukana myöskin Nesteen uusiutumisessa. Siellähän tehdään paljon uusiutuvia polttoaineita jo tällä hetkellä, mutta merkittävä osa liikevaihdosta tulee fossiilisista polttoaineista ja niitten jalostamisesta.

Neste on hyvä esimerkki siitä. Nesteen valtionomistajuusarvo on tämän strategian esittelyn jälkeen kasvanut puolella miljardilla eurolla, ja väitän, että osa siitä johtuu nimenomaan tästä päätöksestä. Tämän koko ajatuksen lähtökohtana on se, että omistaja-arvon kasvua (Puhemies koputtaa) käytetään uuden kehittämiseen ja kärkihankkeiden rahoittamiseen. Lähdemme siitä, että omistaja-arvo pysyy samana ja kasvua käytetään hyväksi.

15.05 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Katsoin tässä lehdistökirjoittelua toukokuulta, kun hallitus linjaili tätä omistajaohjausta, ja kun minuunkin on paljon oltu yhteydessä ja kysytty, että kerropa sinä nyt kansanedustajana, mitä se kehitys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

yhtiö ja tase käyttöön tarkoittaa, niin oikeastaan kysyn nyt pääministeriltä, että kaikki kuulijatkin sen ymmärtävät — on hyvin vaikea välttämättä ymmärtää, mitä tarkoittaa tase käyttöön. Katselin tässä meidän eduskuntaryhmämme puheenjohtaja Sampo Terhon haastattelua toukokuulta, ja hän toteaa siinä, että uudistus verrattuna esimerkiksi Carunan myyntiin on sitä, että yhtiön tuottoja ei upoteta valtion pohjattomaan kassaan eli sinne menoihin vaan tässä otetaan näitä tuottoja uusien yritysten ja siten uuden kasvun luontiin eli — tase pistetään töihin. Onko tämä sitä, koska eivät ihmiset ymmärrä, miten jokin juriidinen tase voi olla mitenkään töissä? Toivon, että siihen saisi ihmisille vastauksen, että ihmiset ymmärtävät, mistä tässä on kysymys.

Sitten olisin vielä kysynyt: Pääministeri kertoi tuossa valtion johtajien palkkiojärjestelmästä ja erityisesti näistä kultaisista kädenpuristuksista, jotka tässä meidän maassa on luotu. Siitäkin saan tosi paljon yhteydenottoja, että koska ne lakkaavat. Ihmiset kokevat nämä tosi epäoikeudenmukaisina, ja on kiitelty nykyhallitusta siitä, että siihen vihdoinkin on puututtu. Siitä tosi usein tulee palautetta, mutta eivät ole aikaisemmat hallitukset tähän nyt pontevasti halunneet puuttua, ja olen todella iloinen, että nyt tämä tulee. Kerrotteko aikataulusta? Ainakin silloin toukokuussa oli vielä linjauksia, että kielletään veroparatiisien käyttö ja aggressiivinen verosuunnittelu. Missä aikataulussa mennään? Nämä ovat tosi hienoja uudistuksia.

15.07 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on tietyllä lailla pääomaköyhä maa — me tarvitsemme pääomia, jotta yritykset voivat investoida, syntyä työllisyyttä, kansantuotetta. Tässä suhteessa pääministeri Sipilän hallituksen linja on mitä tervetullein muutos, mitä Suomi tarvitsee juuri tähän hetkeen. Me emme voi jatkaa tällä talouden kasvun miinusmerkkisellä tiellä, me tarvitsemme uudistumista, ja siinä mielessä kyllä juuri nämä rakenteelliset uudistukset ovat aivan keskeisessä roolissa.

Omistajapolitiikka on ehkäpä yksi tärkeimpiä asioita. Ne tulot, mitä yhteiskunnalla eduskunnankin kautta on käytettävissä, kyllä tulevat jaettua, mutta kuinka synnyttämme sitä uutta, kuinka me leivomme sitä kakkua ja sitten jaamme sitä? Siitä tässä pelkistetyksi sanottuna on kysymys.

Se huoli, säilyykö eduskunnalla budjettivalta — pääministeri totesi sen juuri ihan perustuslainkin mukaan: eduskunnalla säilyy budjettivalta, ja eduskunnalla tulee olemaan siihen myös ohjausmekanismi, joka kulkee nimenomaan tuon parlamentaarisen neuvottelukunnan ja tietysti myös hallituksen ja sen omistajaohjauksen kautta. Tämä on vuorovaikutusta. Jos ajatellaan, että eduskunnalla olisi taas suoraan yhtiöihin päättävä valtaa tai määräysvaltaa, niin kyllä se olisi liian kankeaa. Tämän päivän maailmassa tarvitaan paljon notkeampia ratkaisuja, ja tässä suhteessa koko tämä omistajapolitiikan uudelleenarviointi on mitä tervetullein asia. Kärkihankkeiden rahoittamiseen, jotta tämä Suomi saadaan kuntoon ja nousuun, tarvitaan niitä pääomia, ja sinivalkoinen pääoma, ainakin itse katson, yhdessä suomalaisen perheyrittäjyyden kanssa on niitä parhaita hedelmiä, millä me pystymme parantamaan työllisyyttä, luomaan yrittäjyyttä ja sitä kautta sitten nostamaan Suomea. Eduskunnan ei pidä pelätä tätä omistajaohjauksen muutosta ja koko tätä omistajapolitiikan strategian muutosta — kyllä tällä tähdätään juuri siihen, että Suomi pärjää paremmin myös tulevaisuudessa.

15.09 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Ihan kuten ministeri Sipilä sanoi, valtionyhtiöiden osuus on Suomessa varsin iso. Toki niitäkin voi myydä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

osa tuottaa, osa ei tuota tällä hetkellä — kysymys onkin se, että mitä niillä rahoilla tehdään. Tässä on muutaman edustajan suusta kerrottu, että nyt toimitaan ihan uudella tavalla, ja niin kyllä monella tavalla tehdään. Nyt poliittisin perustein valitaan kärkihankkeet, poliitikot valitsevat ne voittajat, ja se on varsin poikkeuksellista, varsinkin kun tämä rinnastetaan nyt siihen koulutuksen resurssien aika tiukkaan leikkaamiseen, leikataan siltä innovaatio-koneistolta, Tekesiltä ja muilta, jotka perinteisesti ovat tuottaneet niitä voittajia markkina-talouden keinoilla.

Edustaja Kalli tuossa totesi, että tässä on riskinsä. Jos vähänkin tuntee markkinataloutta, voi todeta, että niitä todellakin tässä on. Jos näin me poliitikot menemme valitsemaan, mi-hin me kansakuntana — ihan niinkin tiukalla sektorilla kuin nyt ollaan tekemässä — pa-nostamme, niin voi mennä hyvin mutta voi mennä hyvin huonosti.

15.10 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan niin kuin pääministeri sanoi ja olen lukenut sen, eduskunnalla on edelleen käsissään se, kuinka paljon omistetaan, se omistajaosuuden alaraja, ja Neste Oilin kohdalla kysymys onkin siitä, että nyt sitä omistajaosuutta ollaan jakamassa kahteen eri osuuteen. Tämä on se ongelma, joka tulee siitä: miten jatkossa hallitaan strategisesti tärkeitä valtionyhtiöitä? Kun tähänkin asti on ollut ongelma se, että strategisesti niihin ei ole — vaikka on ollut yli puolet omistuksesta — haluttu puuttua tai voitu puuttua, ja Fortumin Caruna-kaupat on tästä esimerkki. Ainoa syy, minkä perusteella Caruna-kauppoihin — jotka olivat erittäin huonot yhteiskunnan kannalta, tavallisten suomalaisten kannalta — pystyi puuttumaan, oli se, onko se strategista omistusta, ja siitä myös äänestettiin talouspoliittisessa ministerivalio-kunnassa. Mutta nyt Neste Oil, jolla on iso strateginen merkitys ja jonka pitää kehittyä pois fossiilitaloudesta, ollaan jakamassa kehitysyhtiöön ja sitten normaaliin valtionomistukseen — missä on se poliittinen ohjaavuus tämän jälkeen, eikö tämä omistus muutu paljon hajanaisemmaksi? Seurauksena voi olla se, että huomataan, että Neste Oilista putoaa sitten — halutaan esittää täällä, että pudotetaan — omistajaosuutta.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi edustaja Lindtman, sitten pääministeri, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan.

15.12 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös jatkaa tästä Neste Oilista, josta nyt olen ymmärtänyt, että tässä salissa kuitenkin on laaja enemmistö sille, että se on strateginen yhtiö, siis että sillä on strategista merkitystä ja huoltovarmuusmerkitystä. Silloin, kun tämä lista näistä yhtiöistä julkaistiin, todettiin, että tähän riittää tämä osakeyhtiölain tarjoama vähemmistöomistus. Ja nyt kun täällä pääministeri hetki sitten perusteli tätä Nesteen omistuksen osin siirtämistä tähän kehitysyhtiöön, että siinä on tällainen riski fossiilisesta teollisuudesta, niin ihan samalla tavalla siinä on riski nyt kun valtio ikään kuin hajottaa omistuksen — etenkin, jos sitten lähdetään myyntilaidalle täällä. Että onhan mahdollista, että sen jälkeen se yhtiö taas muuttaa strategiaa. Olen samaa mieltä, siinä on riski. Senhän takia Neste Oil on kokoaan suurempi uuden sukupolven biopolttoaineissa, kun se on tehnyt sen nimenomaan tämän valtionomistuksen strategisen yli 50 prosentin rajan sisällä. Eikö tässä pikemminkin ole riski toiseen suuntaan? Perustelette, että on tämä fossiilinen riski, mutta eihän se edellytä, päinvastoin. Jos tuo on se peruste, niin pitäisi pitää kiinni Nesteen omistuksen 50 prosentin rajasta. Eli kumpi se nyt on: fos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

siilinen riski, vai riittääkö tämä osakeyhtiölain tarjoama vähemmistöomistajan suoja? Meidän mielestämme se ei riitä. Riittääkö se teidän mielestänne?

Puhemies Maria Lohela: Pääministeri Sipilä, 2 minuuttia.

15.13 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Vastaan ensin tähän edustaja Meren kysymykseen tästä taseesta. Tase on omaisuutta, ja omaisuuden paremmalla hoitamisella, omaisuuden arvon kasvulla pystymme sitten rahoittamaan hyvinvointipalveluja tai pistämään niitä uuden kasvun siemeneksi. Tästä siinä on kansanomaisesti kysymys. Ja omaisuutta hoidetaan siten, että sieltä jotakin myydään ja johonkin pistetään enemmän ja sillä tavalla saadaan lopputulos paremmaksi.

Sitten kysytte näistä irtisanomiskorvauksista. Kaikissa uusissa sopimuksissa sovelletaan nyt sitten uutta ohjetta. Eli tulee varmasti vielä niitä irtisanomistilanteita, joissa on vanha sopimus voimassa, ja niitähän me emme pysty muuttamaan.

No, sitten tähän Neste Oyj:hin. Tämä oli tärkeä kysymys. Pahoittelen, että se jäi tuossa vastaamatta. Kun omistus jakaantuu nyt tavallaan kahteen paikkaan, se strateginen omistus eli se, jolla turvataan se kolmanneksen omistus, jää suoraan omistajaohjausyksikön ohjaukseen edelleenkin ja se toinen osuus on sitten lähinnä sen omaisuuden hallintaa, osakkeiden hallintaa. Näin se menee, eli tämä on hyvin selkeää.

Edustaja Paatero kysyi tästä, että nyt kaksi hallitusta ohjaa: Ei missään tapauksessa. Neste Oyj:llä on yksi ainoa hallitus, ja meidän tehtävämme on omistajaohjausyksikön toimesta olla mukana valitsemassa yhtiölle maailman paras hallitus viemään sitä kautta niitä strategisia tavoitteita, joita meillä on omistajanakin. (Paavo Arhinmäki: Mihin sitä kehitysyhtiötä siinä tarvitaan?) — Kehitysyhtiö hallinnoi sitä omistuksen osuutta, joka on myytävissä. (Paavo Arhinmäki: Niin, eli se on sen takia, että siitä voidaan myydä?) — Kyllä, mutta sitten meillä on olemassa yhtiöitä... (Paavo Arhinmäen välihuuto) — Ei, vaan se mahdollistaa nyt uuden perustamisen niillä myyntituotoilla. (Puhemies koputtaa) Tästä on kysymys.

Puhemies Maria Lohela: Nyt puhujalistaan.

15.16 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri! Se on totta, että tämä hallituksen omistajapolitiikan periaatelinjaushan kattaa paljon muitakin asioita kuin nyt tämän lakiesityspaketin, joka täällä eduskunnassa on käsittelyssä, yhteiskuntavastuusta alkaen. Itse asiassa muuten viime hallituskaudellahan tehtiin erittäin merkittävät palkitsemisjärjestelmän uudistamiset, ja toivon mukaan sitä työtä jatketaan nyt tälläkin kaudella.

Tämän lakiesityksen yleisperusteluissahan todetaan aivan oikein, että valtion yritysvarallisuus on merkittävä osa meidän kansallisvarallisuutta. Siksi tämä valtion omistajapolitiikka tulee turvata, mutta tulee myös vahvistaa tätä kotimaista omistajuutta kansallisesti tärkeissä yrityksissä ja aloilla. Olen puhunut ennenkin tästä huolesta, ja meillä iso haaste isossa kuvassa on kotimaisen, pitkäjänteisen pääoman vähäisyys ja heikko investointiaste. Tästäkin johtuen valtio-omistajuudella on kansallisesti suuri merkitys. Suomi ei saa ajautua tämmöiseen tytäryhtiötalouteen, pääkonttorikatoon ja pankkimaailmassa sivukonttori-
maaksi. Eli valtion omistajapolitiikalla voidaan tukea elinkeinopolitiikan uudistumista ja viennin edistymistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

SDP ei ole vastustanut omaisuuden hallittua myyntiä, jos se on oikea-aikaista, tuotot suunnataan tulevaisuusinvestointeihin sekä pidemmän ajan kasvun tukemiseen. Tällaisia monasti ovat olleet muun muassa panostukset tutkimukseen, innovaatioon, koulutukseen. Valtion omistajuutta voidaan käyttää myös ketterästi strategisesti ja elinkeinopoliittisesti tärkeiden hankkeitten käynnistämiseen. Valtion omistajuudella voi olla tällaisia vipuvaikutuksia myös yksityisten investointien käynnistymiseen. Siitäkin on hyviä esimerkkejä. Valtiolla tulee olla edelleenkin vahva omistajuus nimenomaan strategisissa, elintärkeissä yrityksissä koskien huoltovarmuutta, infraa. Myös sisäisen turvallisuuden merkityksen kasvaessa ei ole yhdentekevää, millainen on esimerkiksi kyberyhtiöitten omistus ja rooli strategisissa toiminnoissa tulevaisuudessa.

Keskityn nyt siis kahteen asiaan, jotka tähän lakiesitykseen liittyvät:

Valtio on ollut harkitusti merkittävä omistaja nimenomaan strategisia intressejä omaavissa yhtiössä. Me olemme täällä tästä paljon puhuneet. Hallituksen esityksen mukaan strategisten intressien uudeksi alarajaksi määritellään tämä 33,4 prosenttia. Hallitus siis tähän liittyen esittää Neste Oilin omistusrajan laskemista kyseiseen prosenttiin. Tämä ei meidän mielestämme ole järkevää eikä turvallista omistajapolitiikkaa, vaikka täällä on paljon sitä myöskin perusteltu. Me esitämme, että valtion omistusraja Nesteessä säilyy Fortumin ja Finnairin tavoin 50,1:ssä. Nestehän ei ole enää pelkästään mikään fossiilisten polttoaineiden yhtiö, niin kuin tässä on käynyt ilmi ja mikä on tärkeää todeta.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää uuden, budjettivallan ulkopuolelle sijoitetun kehitys-yhtiön perustamista. Meidän huolestamme on aiheellisesti, että jos tämän uuden yhtiön pää-tavoite pelkistyy vain myyntitoimintaan, silloin se ei täytä tehtäväänsä. Kehitys-yhtiön tulisi aidosti tuottaa uutta arvoa, olla omistajuutta luova, olla pääomarakennetta vahvistava yhtiö. Pelkkää myyntiyhtiötä tähän rakenteeseen tarvita. Olennaista on, voidaanko kehitys-yhtiössä sijoittaa myynneistä saatuja pääomia uuteen talouteen ja työllisyyteen. Budjettitalouden ulkopuolelle ja ikään kuin hallituksen piiriin siirtymisessä tietysti eduskunnan täytyy olla erittäin seurantalappana tästä muutoksesta käsin.

Solidiumin roolia on aktivoitava ja annettava sille myös mahdollisuus omistusrakenteen muuttamiseen, eikä kaikkea pidä tulouttaa valtiolle. Tässä yhdyn pääministerin joku päivä sitten antamaan haastatteluun. Kasvun ja tuottavuuden kehittämiseksi valtiolla voi olla suuri merkitys tällaisten digitaalisten alustojen rakentamisessa, joiden päälle myös yritykset voivat rakentaa tuotteita ja palveluja. Meidän olemme esittäneet omassa Sinival-koi-sen omistamisen ohjelmassamme muun muassa tällaisen alustayhtiön perustamista pk-yritysten kansainvälistymistä tukemaan, mutta voi olla aktiivinen myös älykkäiden sähkö-verkkojen, sähköisen liikenteen ja arktisen ohjelman tukemisessa, esimerkkeinä vain mainitakseni.

Hallitukselta ei ole voinut jäädä huomaamatta eri lausunnoissa se kritiikki, joka on liittynyt nimenomaan tähän kehittämis-yhtiön perustamiseen, tarpeellisuuteen ja sen budjetti-taloudesta irrottamiseen, sillä siinä pelätään sekavuutta selkeyden sijasta. Lukiessani hal-lituksen perusteita kiinnitin huomiota siihen, että lausuntoja oli pyydetty aika paljon, mut-ta kun valtion-yhtiöissä on 88 000 ihmistä töissä, niin näiden työntekijöiden järjestöjen nä-kemyksiä ei ollut tämän yhteenvedon osalta ainakaan pyydetty. Toivon mukaan se oli vain tällainen lapsus, joka täytyy tässä eduskuntakäsittelyssä korjata, että heidänkin näkemyk-siään kuunnellaan.

Sitten esitän toivomuksen myös siitä, että kun olemme aktiivisia sen suhteen, että tämä parlamentaarinen neuvottelukunta perustetaan, niin se työ pääsisi myös käyntiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

Ja lopuksi haluaisin esittää toivomuksen, että jokainen voisi lukea Markku Kuismen uuden kirjan Valtion yhtiöt. Tässä on hyvä kuvaus Suomen valtionyhtiöitten historiasta ja toiminnasta, ja lainaan lopuksi yhtä hänen lausettaan. Se kuuluu näin: "Tuhansien vuosien sivilisaatiohistoria ei tunne ainuttakaan menestynyttä yhteiskuntaa, jossa valtio olisi pieni, heikko ja talouselämään puuttumaton." Tässä on hyvä ohje valtion omistuspoltiikalle.

15.22 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Ehdotetulla lailla mahdollistettaisiin valtion nykyisessä suorassa omistuksessa olevien osakeomistusten siirrot valtion kehitysyhtiöön ilman, että valtioneuvosto luopuisi merkittävästä päätöstoimivallastaan. Valtion kehitysyhtiön tehtävänä olisi olla valtion yhtiöomistuksen hallinnan työkalu, jolla valtio voisi synnyttää ja kehittää uutta yritystoimintaa, vahvistaa omistamiensa yhtiöiden pääomarakennetta ja toteuttaa tehokkaasti erilaisia yritysjärjestelyjä. Valtioneuvosto päättäisi jatkossakin kaikista valtion yhtiöomistusta koskevista osakemyynneistä, osakehankinnoista ja yritysjärjestelyistä. Eduskunnan myötävaikutusta tarvittaisiin jatkossa myös päätöksiin, joissa valtio voisi luopua yli yhden kolmasosan määrävähemmistöomistuksestaan. Uudet säännökset antaisivat valtiolle nykyistä joustavammat mahdollisuudet toteuttaa erilaisia yritysjärjestelyjä, lisätä investointeja ja mahdollistaa uuden yritystoiminnan kehittymisen nykyistä nopeammin.

Tavoitteena on luoda nykyistä joustavampi säädöspohja erilaisiin valtion yhtiöomistuksellisiin järjestelyihin vähentämättä kuitenkaan eduskunnan ja valtioneuvoston päätöstoimivaltaa. Voimassa oleva sääntely ei mahdollista valtioneuvostotason päätöstoimivaltaa valtion epäsuorasti omistetuissa yhtiöissä, ja tämä halutaan mahdollistaa niiden yhtiöiden osalta, jotka ovat valtion kehitysyhtiön omistuksessa. Valtion suorassa omistuksessa olevia osakkeita voitaisiin luovuttaa valtion kehitysyhtiön omistukseen vain eduskunnan antaman osakkeiden luovutusta koskevan suostumuksen perusteella. Kehitysyhtiön suoraan omistamien osakkeiden luovutuksista ja hankinnoista sekä kehitysyhtiön omista pääomaisijoituksista olisi tarkoitus päättää valtioneuvoston yleisistunnossa, minkä vuoksi omistajaohjauslain muutos on tämän mahdollistamiseksi tarpeen. Lainmuutos siten säilyttäisi eduskunnan ja valtioneuvoston päätöstoimivallan näiltä osin nykyisellään kehitysyhtiöön siirrettävien valtion suorassa omistuksessa olevien osakeomistusten osalta. Voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista edellä kuvattua valtion kehitysyhtiön toimintamallia. Valtion omistajaohjaus halutaan ulottaa kehitysyhtiön lisäksi sen suoriin yhtiöomistuksiin.

Valtion kehitysyhtiö olisi valtioenemmistöinen yhtiö, joka perustaa, omistaa, hallinnoi ja kehittää toisia osakeyhtiöitä sekä luovuttaa tai hankkii niiden osakkeita. Kehitysyhtiö olisi lähtökohtaisesti valtion erityistehtäväyhtiö. Lainmuutos mahdollistaisi nykyisen suoran yhtiöomistuksen siirtämisen valtion kehitysyhtiöön ilman, että valtion yhtiöomistusta ja valtion omistajaohjausta koskevat päätöksenteon toimivaltuudet tällaisten yhtiöiden omistusten osalta heikkenisivät. Muutoksen tarkoituksena olisi valtioneuvoston omistajaohjauksellisen toimivallan ulottaminen valtion kehitysyhtiön omistamiin yhtiöihin mutta ei enää tällaisten yhtiöiden tytär- tai osakkuusyhtiöihin.

Muutamissa lausunnoissa ollaan huolissaan kehitysyhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen jäsenten vastuuasioista ja asemasta poliittisissa käänneissä. Jos valtio omistajana päättää osakeyhtiön puolesta yhtiön asioista tai vahvasti ohjaa toimitusjohtajaa tai hallituksen päätöksentekoa, ongelmia voi syntyä esimerkiksi silloin, jos päätöksen havaitaan myöhemmin tuottavan yhtiölle tappiota.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä "Tase töihin — Kasvua luovaa omistajapolitiikkaa" lähdetään siitä, että kehitysyhtiö voisi olla kehityspolku yhtiöiden uusiutumiseksi ja omistajarakenteen kehittämiseksi. Yhtiöomistuksista irrotetut pääomat olisi periaatepäätöksen mukaan mahdollista käyttää uuden yritystoiminnan synnyttämiseen, kehitysyhtiön salkussa olevien yhtiöiden pääomarakenteen vahvistamiseen ja yritysjärjestelyiden tehokkaaseen toteuttamiseen. Valtionomistus on väline, jolla voidaan sekä lisätä investointeja että pitää huolta siitä, että esimerkiksi alustatalous ja uusi yritystoiminta kehittyvät nopeammin.

Lopuksi, arvoisa puhemies, lainaan vielä Valtiontalouden tarkastusviraston kommentteja, koska olen hieman epävarma tämän lakiesityksen suhteen:

"Olisi tärkeää, että perustettavan kehitysyhtiön tehtävät ja tavoitteet kuvattaisiin selkeästi esimerkiksi yhtiötä koskevassa erillisessä toimiohjeessa. Ohjeessa voitaisiin tältä osin mainita, onko kehitysyhtiötä tarkoitus käyttää esimerkiksi valtion yritysvarallisuuden myymiseen, hallituksen kärkihankkeiden toteuttamiseen tai hallinnollisten uudistusten, kuten sote-uudistuksen tai suurten liikennesektorin uudistusten, toteuttamiseen.

Kehitysyhtiön tehtävien ja tavoitteiden täsmentäminen voisi osaltaan selkeyttää kehitysyhtiön strategista merkitystä. On myös kiinnitettävä huomiota siihen, että kehitysyhtiön varallisuutta myös tosiasiallisesti käytetään niihin tarkoituksiin, jotka on määritelty kehitysyhtiön strategisiksi tavoitteiksi."

Pientä epävarmuutta.

15.28 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Valtion omistajapolitiikalla, aktiivisella teollisuuspolitiikalla ja muulla elinkeinopolitiikalla on ollut suuri merkitys Suomen talous- ja työllisyyskehityksen kannalta. Aivan kuten edustaja Ihalainen professori Kuisman lainauksella ilmaisi, menestyvä kansantalous tarvitsee aktiivista valtion elinkeinopolitiikkaa.

Hallitus korostaa aivan oikein aktiivisen valtio-omistajan keskeistä roolia uudenlaisen liiketoiminnan synnyttäjänä, tukijana ja mahdollistajana. Tämä edellyttää kärsivällistä ja pitkäkestoista tukea ja selvää visiota sekä valmiutta kestää myös epäonnistumisia. Tässä on syytä myös muistaa se, että kun valtio toimii sijoittajana ja omistajana, niin valtion ei pidä heittäytyä äänettömän yhtiömiehen rooliin vaan käyttää omistajan ääntä ja omistajan valtaa.

Valtion omistajapolitiikan perusajatuksen tulee olla pitkäjänteisen talouskehityksen, suomalaisen työllisyyden ja rakennemuutoksen edistäminen. Esim. Nesteen myynnin sijaan valtio-ohjausta pitäisi käyttää uuden vihreän liiketoiminnan kehittämiseen ja öljyriippuvaisuuden vähentämiseen ja siten yhteiskunnassamme tarvittavan vihreän rakennemuutoksen eteenpäin puskemiseen. Lisäksi valtio-omistajan on sitouduttava huolehtimaan korkeiden eettisten periaatteiden noudattamisesta liittyen työehtoihin ja sosiaalisiin ja ympäristöasioihin. Valtio-omisteisten yhtiöiden on näytettävä suuntaa yritys vastuun kantamisessa, ja erityisesti valtionyhtiöiden veroraportointia ja maakohtaista kirjanpitoa pitää edelleen parantaa.

Arvoisa puhemies! Suomessa valtionyhtiöt ovat aiemmin edistäneet monia innovaatioita ja monien toimialojen kehitystä ja menestystä. Esimerkiksi valtionyhtiö Televisa annettiin ensisysäys Nokian teknologiamenestykselle, hieman samalla tavoin kuin iPhoneen keskeisimpien teknologioiden taustalla on Yhdysvaltojen valtio. Valtionyhtiöitä on perustettu täyttämään tyhjiötä tai tiettyä tarvetta, johon markkinoilta ei ole löytynyt toimijoita, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

ne ovat luoneet samalla mahdollisuuksia myös monille yksityisille menestystarinoille ja yrityksille. Valtionyhtiöt ja niiden sijoittautumispäätökset ovat olleet myös tärkeänä tekijänä tasapainoisen aluekehityksen mahdollistajana. Pitkän tähtäimen elinkeinopoliittista visiota tarvittaisiin valtion omistajapolitiikkaan nykyisessäkin talouden murrostilanteessa. On jäänyt hieman epäselväksi, mikä on hallituksen omistaja- ja elinkeinopoliitiikan pitkän aikavälin visio. Pelkkä puhe taseen töihin saattamisesta ei kerro vielä paljon, tarvitaan konkreettisia linjauksia ja toimia.

Arvoisa puhemies! Julkisomistus on perusteltua silloin, kun siihen liittyy erityistehtävä, vahva julkinen intressi, työllisyysnäkökulma tai kotimaisen omistuksen turvaaminen. Valtio voi toimia omistajana myös tuottonäkökulmasta, ja on järkevää, että tällaisista omistuksista saatavat tulot kanavoitaisiin fiksusti uutta luovaan toimintaan ja työllisyyden kehittämiseen. Joskus vanhoista omistuksista on myös perusteltua luopua, mutta tuottavaa valtio-omistusta ei ole kovin järkevää myydä tilanteessa, jossa omistusten tuotto on paljon korkeampi kuin matalalla olevien lainojen korot. Lypsäviä lehmii ei kannata teurastaa, ja tällä hetkellä valtio saa lainaa hyvin halvalla, eikä se ole rajoite aktiiviseen omistajapolitiikkaan. Tuottavan omaisuuden epäonnistuneista myynneistä on valitettavasti jo paljon huonoa kokemustietoa, josta olisi syytä ottaa opiksi.

Arvoisa puhemies! Kun käsittelemme tätä lakiesitystä, on tärkeä varmistaa, että eduskunnan päätösvaltaa liittyen merkittäviin omistajapolitiittisiin linjauksiin ei tule kaventaa. Sekä Valtiontalouden tarkastusvirasto että lainsäädännön arviointineuvosto kiinnittivät lausunnoissaan lakiesityksestä huomiota siihen, ettei tällaisen uuden kehitysyhtiön tarvetta, tehtäviä ja toimintamalleja ole avattu riittävästi. Lainsäädännön arviointineuvoston mukaan tarve pitäisi perustella huolellisesti, kun kehitysyhtiön perustamisen myötä valtion omaisuutta siirtyy huomattava määrä talousarviotalouden ulkopuolelle ja kapeamman päätöksenteon piiriin. Näihin asioihin on syytä kiinnittää huomiota lakiesityksen valiokuntakäsittelyn aikana.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan ei ole syytä antaa hallitukselle tai kehitysyhtiölle vapaita käsiä käydä osakemarkkinapeliä tai myydä valtion omaisuutta tai siirtää merkittävää omistajapolitiittista päätöksentekoa valtio-omistuksesta pois eduskunnalta. Vaikuttaa siltä, että tämä hallituksen esitys on hieman epäselvä myös hallituspuolueille, ei vain minulle, ja toivonkin, että esitykseen saadaan selkeyttä valiokuntakäsittelyn aikana. Esitys sisältää puheiden perusteella potentiaalisia riskejä ja potentiaalisia mahdollisuuksia, mutta on selvä, että selkeyttä tarvitaan, koska hämmennys tässä salissa vaikuttaa olevan melko suuri.

15.33 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäiseksi haluan Nesteen neuvottelukunnan puheenjohtajana osallistua Nestettä koskevaan keskusteluun.

Ensinnäkin siihen, vaarantuuko huoltovarmuus, jos Nesteestä omistusosuus tippuu 33,4 prosenttiin: ei, sillä se on taattu lainsäädännöllä ja sopimuksin kriisin tullessa, aivan samoin kuten tähänkin asti huoltovarmuus ja öljyn saanti on varmistettu.

No, sitten vaikuttaako tämä siihen, onko Neste edelleenkin edelläkävijäfirmojen joukossa? Ei todellakaan. Kuten tässä pääministeri jo totesi, nyt jo kurssit ovat lähteneet nousuun ja päinvastoin rahoitusta on entistä helpompi saada. Oikeastaan on sympattistakin, miten tässä eduskunnassa takerrutaan Kekkosen aikaisiin luomuksiin, jotka todellakin ovat olleet hyviä, ja firmat itsessäänkin voivat uudistua, mutta totta kai meidän pitää miettiä, mikä olisivat tämän päivän Kekkosen aikaista politiikkaa, mitä me näemme siltä tulevaisuudelta, minkälaisissa asioissa valtion tulisi olla mukana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

Mutta jatkaako Neste uudistustyötään, niin varmasti jatkaa, ihan yhdellä lailla. Täällä oli pelkoa siitä, jos Neste keskittyy vain fossiilisiin. Itse asiassa parhaimman tuloksen Neste on tehnyt viimeisessä 3/4-osavuosisikatsauksessaan nimenomaan uusiutuvilla polttoaineilla. Tällä hetkellä jo 80 prosenttia uusiutuvien polttoaineiden raaka-aineista tulee jätteistä, ja nyt kun Neste on luonut uuden dieselin, joka voi olla sataprosenttisesti uusiutuvaa ja silti sopii ihan tavanomaisiin autoihin, tästä uskotaan saatavan läpimurtoa. Nestehän on jo maailmanlaajuisesti suurin uusiutuvien polttoaineitten tuottaja. Sinänsä riskitekijöitä on esimerkiksi se, että Jenkeissä, missä tuotanto on lähtenyt hyvin käyntiin, nyt Trumpin uudet linjaukset voivat olla vähän erilaisia. Mutta niin uusiutuviin polttoaineisiin kuin myös biomuoveihin, lentokonepolttoaineisiin, tämäntyyppisiin asioihin tullaan varmasti jatkossakin siellä Nesteessä keskittymään.

Mutta sitten omistajaohjaukseen: Minusta on historiallista se, että omistajaohjaus on nähty niin tärkeäksi elementiksi, että pääministeri on halunnut ensinnäkin ottaa siitä ministerivastuun ja haluaa luoda tällaisen uuden kehittämissyhtiön, jossa entistä enemmän voidaan miettiä strategista tulevaisuusnäkökulmaa koko valtion taholta ja vaikuttaa aktiivisesti, sillä meidän omistajuudella laittaa niitä taseita töihin.

Edustaja Mäkipää kyseli, mihin kaikkeen tätä käytettäisiin. Uskoisin, että varmasti kaikkeen siihen, mitä totesitte, tätä voitaisiin käyttää. Nimenomaan siihen, mitä ollaan nähty tulevaisuudessa tapahtuvan, kun maailma siirtyy fossiilitaloudesta biotalouteen, voitaisiin rahoittaa sitä ja muita kärkihankkeita, digitalisaatiota ja tämäntyyppisiä asioita, ja auttaa, jos tarvetta on, esimerkiksi sote-järjestelmän alustoissa. Kyllä siellä varmasti on osana sitäkin, että tavallaan tarpeetonta omaisuutta voitaisiin sitten myydä.

Mutta myöskin yksityiskohtia tästä lainsäädännöstä, jotka eivät ehkä niin paljon tulleet keskusteluun tässä ainakaan lopussa, kun tänne pääsin: Mielestäni on hienoa, että yhteiskuntavastuu ja oikeudenmukaisuus tulevat nyt aivan perusarvoksi — että verot maksetaan siihen maahan, missä tulos syntyy, ja veroparatiiseille sanotaan ei. On tärkeää, vaikka se on pieni tekijä, mutta se on yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden kannalta merkittävää, että yritysjohtajien ahneudelle tulee suitset ja irtisanomiskorvaukset johtajilla puolitetaan.

Minusta on erittäin merkityksellistä jatkossakin, että omistajapolitiikalla saadaan koko maan voimavarat käyttöön. Täällä vasemmistoliiton puheessa nostettiin tätä aluepoliittista merkitystä, ja se on toki keskustalle tänäkin päivänä tärkeää.

15.39 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Annettu hallituksen esitys vahvistaa valtion omistajaohjausta. Se lisää myös eduskunnan sanavaltaa omistajapolitiikassa. Entistä vahvempi, aktiivisempi rooli on tervetullut. Sen avulla saadaan hyötyä koko yhteiskunnalle. Aktiivinen omistajapolitiikka on muutos oikeaan suuntaan. Sitä pitää miettiä, kuinka saamme eniten lisäarvoa syntymään. Uusi linjaus painottaa yhteiskuntavastuuta. Valtion on omistajana toimittava esimerkillisesti. Läpinäkyvyys synnyttää luottamusta. Verot on Suomessa syntyvästä voitosta maksettava Suomeen ilman keinottelua. Kaikki yritykset hyötyvät itse siitä, että niiden toiminnan sosiaaliset ja ympäristölliset vaikutukset ovat positiivisia ja oma henkilöstö voi hyvin. Uudet yhteiskuntavastuulinjaukset verotuksen samoin kuin johtajien palkkioiden suitsimisen suhteen ovat merkittäviä. Tämä hallitus on uskaltanut tehdä ne.

Yhteiskunta ottaa jatkossakin vastuuta, jotta palvelut turvataan koko maassa. Erikoispalveluita tarjoavien yhtiöiden kohdalla tämä tullaan huomioimaan. Tilanteessa, jossa Suomi tarvitsee kipeästi uusia työpaikkoja ja työllisyysasteen reilua kohentamista tulevai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

suuden hyvinvointipalveluiden turvaamiseksi, valtion on laitettava omat resurssinsa tehokkaaseen käyttöön. Elokuussa perustettu Valtion kehitysyritys Vake on tässä hyvin tarpeellinen työkalu. SDP esitti kesällä oman Sinivalkoisen omistamisen ohjelmansa. Siinä on hieman samoja elementtejä kuin omistajaohjauslinjauksissa, mutta siitä kuitenkin puuttuu huomio yksityisestä omistuksesta ja siitä, kuinka sitä saadaan vivuttua eteenpäin. Tässä perustettava kehitysyritys voi kyllä auttaa, ja kehitysyrityksen avulla saadaan uutta pöhinää aikaiseksi.

Valtion omistusta kannattaa hyödyntää, kun halutaan luoda uutta taloudellista toimeliaisuutta ja vahvistaa uusia yrityksiä. Suomi elää murrosvaihetta, ja elinkeinorakenteemme on pakostakin muuttumassa rajusti. Työpaikkoja poistuu aiemmin vahvoilta teollisuusaloilta, mutta emme ole saaneet luotua uusia tulevaisuuden aloille. Olemme reagoinnissa jälkijunassa, joten nopeille toimille on tarvetta. Valtion on edesautettava yrittäjyyttä ja uuden liiketoiminnan syntymistä, jotta saadaan luotua uusia työpaikkoja vanhojen rakenteitten rytistessä.

Aktiivinen omistajapolitiikka ei tarkoita valtion omistamien yhtiöiden yksioikoista ja kertaluontoista myymistä pelkän käteisen saamiseksi. Nyt on tarkoitus laittaa yhtiöomaisuustase tekemään työtä ja hakemaan arvonlisää. Aiemmin on nähty, kuinka hallitukset ovat palauttaneet valtionyhtiön pääomia vain alijäämien paikkaamiseen, syömävelan kuitaamiseen. Yhtiöiden voittovaroista on nostettu hurjat osingot pohjattomaan valtion kassaan ja jätetty kehittäminen sivurooliin. Edellisen hallituksen aikana suurimmaksi osaksi alijäämien kattaminen on tapahtunut valtion kassaa tyhjentämällä, Solidiumia kupattiin oikein urakalla. Jokainen ymmärtää, että kassan tyhjentäminen ei voi olla pysyvä ratkaisu alijäämien paikkaamiseen. Se on näivettämistä.

Sipilän hallituksen omistajapolitiikka on kestävä. Valtion varat eivät katoa vaan siirtyvät tukemaan kasvua ja työllisyyttä. Valtio-omistaja tarjoaa omistamilleen yhtiöille kehityspolkuja. Suurimman hyödyn valtio saa, kun taloudessa on positiivinen vire, työllisyysaste nousee ja sitä mukaa sekä yhtiöverojen että tuloverojen tuotto kasvaa. Kun valtion budjetissa tulopuoli on vakaalla pohjalla, voidaan menopuolella rahoittaa myös tarvittavia hyvinvointipalveluita.

15.43 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva laki on erittäin tärkeä Suomen tulevaisuuden kannalta. Valtion omistajuudella on merkitystä, ja sillä on mahdollisuus luoda tulevaisuuden kannalta erittäin suuria arvoja tälle kansakunnalle. Valtion omaisuuden arvo tällä hetkellä on arvion mukaan noin 18 miljardia euroa näissä eri yhtiöissä, mitä valtio omistaa joko osittain tai lähes kokonaan. Osinkoja vuosien 2007—2015 aikana nämä yhtiöt maksoivat valtiolle 10,5 miljardia euroa ja myyntituloja tuona samana aikana 4,6 miljardia euroa. Elikkä puhutaan suuruusluokaltaan äsken mainittuna aikana 15 miljardin suuruudesta tulovirrasta valtiolle. Elikkä helppo on meidän eduskunnassa ymmärtää, että tuollaisella määrällä rahaa on jo pelkästään valtion taloudenhoidon kannalta merkitystä. Miten monelle ihmiselle sitten tästä summasta ja noista voitoista ja yhtiöiden toiminnasta sitten on tullut palkkatuloja tai sitten myöhemmin eläketuloja? Eli omaisuudella ja sen hoidolla on todella suuri merkitys.

Omistajaohjaukselle tällä uudella lainmuutoksella luodaan selvät rajat. Toiminnan eettisyys ja työntekijöiden osallistumismahdollisuudet ja siihen liittyvät kaikki muut asiat on tämän jälkeen saatu selvitettyä hyvin ja uudessa laissa kirjattua. Nyt kun katsotaan tätä valtion omaisuuden määrää, niin on tärkeää, että tulevaisuudessa tämän maan hallitusohjel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

man mukaisesti saadaan tase töihin ja nimenomaan valtion omaisuutta sellaiseen toimintaan, joka tuottaa lisäarvoa myös tulevina vuosikymmeninä. Pitää muistaa, että meidän edeltäjämme, poliitikot, ovat viisaasti valtion omistusta hoitaneet, koska he ovat luoneet sen tilanteen, jossa meillä todella nyt on valtionomaisuutta vielä edelleen vahvasti olemassa ja sillä pystytään lisäarvoa luomaan koko ajan. Tämä nyt perustettava kehitysyhtiö on nimenomaan se instrumentti, jolla tällaista uutta toimintaa voidaan luoda. Pitää muistaa, että jokaisella sukupolvella tulee olla ne edelläkäyvät ja ne visionäärit, jotka luovat sen mahdollisuuden luoda uutta liiketoimintaa. Se, mitä Urho Kekkonen omana aikanaan näki, oli silloin ja toimi silloin, mutta tämä sukupolvi joutuu tekemään taas omat ratkaisunsa. Sitä varten tämä lakimuutos tehdään, että luodaan sille aito mahdollisuus.

Edustaja Mustajärvi mainitsi omassa puheenvuorossaan tämän tapaus Kemijärven — muutama kommentti siitä, arvoisa rouva puhemies: Se on selvä asia, että pörssiyhtiöiden itenäisessä päätöksenteossa pitää hyväksyä se, että pörssiyhtiö tekee päätöksiä ja valtiovalta tämän talon välityksellä älköön niihin puuttuko. Mitä tapahtuu yhtiökokouksessa, se on sitten toinen tarina. Siellä tehdään sitten sen kyseisen yhtiön päätökset aikanaan, jokaisessa yhtiössä. Tämän takia on syytä muistaa, että jos valtiovalta lähtee julkisesti puuttumaan pörssiyhtiöiden toimintaan, niin sen lopputulos ei ole tälle maalle siunaukseksi. Toivon, että tämä asia nyt ymmärrettäisiin vihdoin ja viimein.

Ainoa tapa, millä me pystymme tähän maahan metsäteollisuuden puolelle myös valtionyhtiöissä luomaan lisää toimintaa, on saada puulle lisää käyttöä. Siitä hyötyy niin Kemijärvi, Pohjois-Karjala kuin tuo Hämeikin — Metsäntutkimuslaitoksen ja valtakunnan metsien inventointien mukaan Hämeessä on Suomen parhaat metsät, mitä tulee metsien kasvuun ja puustoon mottia per hehtaari -periaatteella laskettuna. Elikkä tähän maahan saamme lisäarvon sillä, että luomme lisää metsäteollisuutta, sekä perinteistä metsäteollisuutta että näitä uusia innovaatioita muun muassa biotalouden puolella, missä esimerkiksi puuta voidaan muuttaa vaikkapa nyt liikenteelle kelpoiseksi polttoaineeksi. Tämä on erittäin suuri mahdollisuus Suomelle, mutta se ei tule sillä, että eduskunta tekee päätöksen, että jonnekin jotain rakennetaan, vaan meillä pitää luoda edellytykset sille, että puulle on käyttöä. Se on se toimenpide, joka tämän salin mahdollisuuksiin kuuluu.

Kehitysyhtiön perustamista sinällään pidän erittäin hyvänä asiana. Ymmärrän toki niitä henkilöitä, jotka pelkäävät, pannaanko tässä valtionomaisuus lihoiksi, mutta sehän ei pidä paikkaansa. Pääministeri Juha Sipilähän sanoi aivan oikein, että tässä ei panna mitään lihoiksi vaan ainoastaan otetaan valtion tase töihin, niin että se rupeaa luomaan yhä enemmän lisäarvoa. Tänä päivänä kansantalouden kasvun kanssa ei ole mitään tekemistä sellaisella laiskalla pääomalla, joka makaa jossakin tileillä, taikka esimerkiksi tällä nykyisellä omistusmuodolla, mikä tässäkin kaupungissa on valitettavasti levinnyt kovin yleiseksi, eli että ostetaan asunto ja toivotaan, että se tuottaa tuottoa omistajalle. Varmaanhan se tuo tuottoa sille omistajalleen, mutta valitettavasti tämä ilmiö on levinnyt tässä kaupungissa ja monessa muussa kaupungissa aivan yleiseksi sijoitusmuodoksi, joka ei kyllä valtakunnalle lupaa hyvää. Kuplia on aina tehty, ja ne kuplat pyrkivät aina ihan varmasti jonain päivänä puhkeamaan.

Valtionyhtiöille on tärkeää jatkossakin, että ne ovat kannattavia ja pystyvät reagoimaan markkinoiden haasteisiin. Sellaisia yhtiöitä ei kannata luoda, jotka eivät näihin vaatimuksiin vastaa. Valtionyhtiöistä huomattava osa toimii suoraan vapailla markkinoilla, missä pitää pystyä kilpailemaan kaikkien muiden yhtiöiden kanssa, niin tässä Suomen rajojen sisällä kuin myös globaalisti, ja näinhän on tapahtunutkin, ja ilolla on pantava merkille, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

suomalaiset ovat siinä asiassa pärjänneet kohtuullisen hyvin. En sano, että parhaalla mahdollisella tavalla, mutta varmasti kohtuullisen hyvin. Valtiolla on myös sellaisia yhtiöitä, joiden omistaminen on valtiolle itselleen intressi. Niistä ei tietenkään pidä luopua, vaan niitä yhtiöitä on kehitettävä.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi otan esille tämän kaivostoiminnan:

Sekään, että Talvivaaran tapaus on herättänyt tässä salissa paljon tunteita, ei saa haitata järkevää ajattelua. Otetaan esimerkkinä Outokumpu Oy. Kun Rääkkylän Kivisalmesta löytyi vuonna 1908 malmimöhkäle ruopattaessa sitä Kivisalmea, niin silloiset kaivinkonemiehet ihmettelivät, mikä tämä on. Se paljastui erittäin lupaavaksi malmilöydökseksi, jossa oli hyvin paljon kuparia, ja jäljet johtivat geologisissa tutkimuksissa Outokumpu-nimiseen paikkaan, jonne perustettiin Outokummun kaivos. Ja tämä kaivos on tuottanut Suomen valtiolle lisäarvoa vähintään 100 miljardin euron edestä nykyrahalla mitattuna. Se on enemmän, mutta on aivan varmasti 100 miljardin euron suuruusluokkaa oleva taloudellinen kasvu tälle maalle.

Sodan jälkeen Outokumpu Oy:n tuottamalla voitolla rakennettiin tätä maata ja luotiin uutta teollisuutta. Sen aikaiset päättäjät, sen aikaiset teollisuustoimijat, diplomi-insinöörit, työntekijät tekivät sen ihmeen, että Suomen metalliteollisuus saatiin nousuun. Ja en jaksa millään, hyvät ystävät, hyvät kollegat, hyvät kansanedustajat, ymmärtää sitä, että meillä puhutaan tässä salissa kaivostoiminnasta kuin se olisi maata saastuttavaa tai tuhoavaa toimintaa. Siitähän ei ole ollenkaan kysymys. Jos Suomi meinaa tämän kansantalouden nostaa jaloilleen, meidän on saatava tähän maahan kaivostoimintaa, johon valtio aktiivisesti osallistuu. Muistan esimerkiksi Outokumpu Oy:n pitkäaikaisen toimitusjohtajan Pertti Voutilaisen, joka oli myös pankkimies sittemmin. Hän oli tulisieluinen kaivostoiminnan ylläpitäjä, kaivostoimija, malmien jalostaja ja metallien tuottaja oman työuransa aikana. Tällaisia tekijöitä me tähän maahan kaipaamme.

Kun Outokumpu Oy:n tarina on erittäin tärkeä osa suomalaista teollisuuden historiaa, niin onhan häpeä, että meidän rikkaan kallioperän rikkaudet menevät esimerkiksi amerikkalaisille yhtiöille, käytännössä pilkkahinnalla. Esimerkiksi Sakatin löydös tuolta Lapista — en muista paikkaa, Sodankylän lähellä se kuitenkin on, Sakattiko on sen paikan nimi: Sakatin malmion arvo on niin käsittämättömän suuri, että Outokumpu Oy:n tuottama lisäarvo tälle maalle häviää sille kevyesti. Tällaisia rikkauksia me annamme tämän maan rajojen ulkopuolelle toisten omaisuudeksi, toisia rikastuttamaan. Ruotsi on tässä asiassa meitä tuhat kertaa viisaampi, LKAB olkoon siitä esimerkki, samoin Norjassa Statoil, joka pitää huolen siitä, että maaperän raakaöljy ja maakaasu koituvat Norjan kansan hyödyksi eivätkä pörssiyhtiöiden hyödyksi. Norjallahan onkin ympäri maailmaa lähes 1 000 miljardia euroa talletuksia, joista hyötyvät nimenomaan norjalaiset itse.

Tällaista samaa selkärankaa Suomen eduskuntaan toivoisi, että ruvettaisiin näitä kansallisrikkauksia ottamaan vähän kansalliseen haltuun — ihan laillisilla kaupoilla, en tarkoita mitään laittomia tai sellaisia toimenpiteitä vaan ihan normaaleja, laillisia markkinatoimenpiteitä. Ja toivon, että tässä salissa muun muassa kaivostoiminta otetaan hyväksyttäväksi liiketoiminnaksi ja lopetetaan sellainen turhanaikainen pelkääminen siitä, että maailma kaatuu. Me tarvitsemme metalleja, mutta metallit eivät itsestään sieltä maasta tule malmeina ulos, vaan jonkun on ne otettava. Toivon mukaan se seuraava ottaja on suomalainen.

15.52 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Täällä salissa on tänään esitetty väite, että kaikki puolueet olisivat olleet myymässä kansallisomaisuutta. En ole ollenkaan niin va-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

kuuttunut, että perussuomalaiset olisivat olleet myymässä kansallisomaisuutta ainakaan kovin suuressa mittakaavassa, mutta se on kuitenkin tosiasia, että vasta sitten kun perussuomalaiset ovat hallituksessa, tänne saliin on tuotu esityksiä rajoittaa johtajien palkkioita valtionyhtiöissä tai puuttua veroparatiisien käyttöön. Onkin erittäin hyvä, että näistä linjauksistamme tulee kiitosta myös yli puoluerajojen. Olen siitä kiitollinen.

Tässä hallituksen esityksessä pidän hyvänä sitä, että jatkossakin suoran myynnin sijaan eduskunta saa päättää kaikissa omistus- tai yritysjärjestelyissä siitä, halutaanko valtion äänivallan yhtiöissä laskevan kolmasosaan tai alle. Nämä ovat tarpeellisia kontrolleja, hallintakeinoja tässä yhtiöomaisuuden hallinnassa, ja myös julkinen keskustelu, mitä eduskunnassa harjoitetaan, on tarpeen sen arvioimisessa, onko kysymys sellaisesta kansallisomaisuudesta, jota ei tule myydä, vai voidaanko siitä luopua, niin ettei se olekaan varsinaisesti kansallista omaisuutta vaan myytävää yhtiöomaisuutta. Valtio ei ole onnistunut omistajapolitiikassaan ja omistajaohjauksessaan historiallisesti kovin hyvin, ja voisinkin helposti kannattaa sellaista lakia, jossa kiellettäisiin valtiota myymästä monopoliasemassa olevia ja toimivia yhtiöomistuksiaan. Siinä aineksia jatkovalmisteluun.

Arvoisa puhemies! Kuten lain perusteluissa todetaan, valtio on merkittävänä omistajana 64 yhtiössä, joista 15 on pörssiyhtiöitä. Tietyllä tavalla valtion omistus ja sen rooli näissä pörssiyhtiöissä on hieman ongelmallinen, koska lainkin mukaan pörssiyhtiön on toimittava kaikkien osakkeenomistajien edun mukaisesti, ja se etu voi joissain tapauksissa olla ristiriidassa veronmaksajan edun kanssa. En ole kategorisesti valtionomistuksen vastustaja, mutta pörssiyhtiöissä tämä ristiriita on nähtävissä. On myös huomattava, että valtaosa valtio-omisteisista yhtiöistä toimii myös kokonaan tai osaksi kilpaillussa ympäristössä, jossa on myös muita kilpailijoita kaupallisin perustein.

15.54 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! "Taseet töihin" on ehkä tällä hetkellä suurin valtakunnallinen salaisuus. Mitä se lopulta sisältää? Ei tämä esitys avaa sitä sen kummemmin kuin muutkaan täällä pidetyt puheenvuorot. Mahtakohan kukaan muu tietää, mitä "taseet töihin" tarkoittaa, kuin pääministeri Sipilä. (Eduskunnasta: Tiedetään!) — Kiitos, tervetuloa kertomaan tänne.

Tämä lakiesitys on keskeneräinen, ja jo sen esitysteksti itsessään tuo tämän hyvin selkeästi esille. Onkin erittäin kyseenalaista, tarvitaanko tätä lakia ollenkaan. Myös täällä käytetyissä puheenvuoroissa huoli lain toimivuudesta ja tavoitteista on tuotu selkeästi esille. Erityisesti eduskunnan budjettivallan kaventuminen huolestuttaa monia. Onkin oikein kysyä, mihin tätä uutta yhtiöjärjestelyä tarvitaan.

Kun katsomme naapurimaatamme Ruotsia, jota mielellämme usein ihailamme ja katsomme kehitystä siellä, niin siellä on täysin toinen suunta tällä hetkellä. Ruotsi myi 10—15 vuotta sitten voimakkaasti omaa perusteollisuuttaan, omistuksessaan olleita osuuksia, ja en yhtään ihmettele, vaikka sielläkin olisi ollut tällainen mysteerio pohjalla kuin "taseet töihin". Mutta nyt Ruotsi on huomannut, että näiden omistusosuuksien myynti ei ole tuottanut sitä toivottua tulosta, ja he ostavat enemmistöosuuksia jo myymistään yhtiöistä takaisin ja lisäävät tällä tavalla sitä kansallisomaisuuden arvoa, joka heillä on.

Kun tätä lakiesitystä lukee tarkasti, täältä voi tehdä joitakin tärkeitä havaintoja:

Kehitysyhtiön perustaminen tarkoittaisi eduskunnan budjettivallan kaventumista, kun kehitysyhtiön hallussa olevien yhtiöiden osinko- ja myyntitulovirrat jäisivät budjetin ulkopuolelle. Tätä voi miettiä ja tulee miettiä, mitä se käytännössä tarkoittaa. Puolustusministeriön arviossa todetaan, että he ovat esitykseen siinä mielessä tyytyväisiä, että joitakin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

osia, esimerkiksi Patria, Leijona Catering ja Meritaito Oy, ei ole tässä vaiheessa — huom. alleviivaan: tässä vaiheessa — mukana myytävien osuuksien vähentämislistalla. Kysyn: kun laki on valmis ja hyväksytty täällä, niin tuleeko välittömästi uusi vaihe, jossa nämäkin yhtiöt ovat listalla? (Markus Mustajärvi: Leijona Catering on hallitusohjelmassa!) — Leijona Catering Oy? Joo, selvä.

Valtiontalouden tarkastusviraston lausunnossa katsottiin tietynlaiseksi ongelmaksi, että lakiesityksessä eivät konkreettisesti käyneet ilmi nykyisen oikeustilan ongelmat tai se, millaisissa konkreettisissa tilanteissa kehitysyhtiötä tarvittaisiin. Myös lainsäädännön arviointineuvosto tulee samaan johtopäätökseen: "Lainsäädännön arviointineuvoston näkemyksen mukaan hallituksen esitysluonnoksen perusteella jäi epäselväksi perustetun valtion kehitysyhtiön tarpeellisuus. Esitysluonnoksesta ei käynyt ilmi nykyisen oikeustilan ongelmat tai konkreettinen tarve, joihin nykyiset omistajaohjauksen työkalut eivät riitä." Siis nykyiset omistajaohjauksen työkalut. Siis on työkaluja, joita käytetään tällä hetkellä huonosti yhtiöiden hoitamiseen. Erittäin iso kysymys on itselleni, mihin tätä yhtiötä oikeasti tarvitaan.

Sitten myös toinen näkökulma: On tietenkin hyvä ja tärkeää, että meidän omistuksessamme olevat yhtiöt ovat hyvässä hoidossa, aktiivisessa hoidossa, ja niiden toimintaa kehitetään jatkuvasti sillä tavalla, että ne voivat tuottaa sitä yhteistä jaettavaa hyvää, ei vain budjettitalouden tilkkeitä, vaan oikeasti tuottaa asioita, jotka tuottavat vielä parempia hyötyjä. Tässä tavoitteessa olen hallituksen kanssa samalla linjalla, että näin tulisi toimia, mutta tarvitaanko siihen yhtiö, jonka omistusjärjestelyt ja hallinta siirtyvät eduskunnan budjetitivallasta yhä kauemmaksi, sitä keskustelua kaipaam ja tarvitsen lisää. Odotan innolla sitä, että kun valiokunnat tämän aikanaan sitten ovat käsitelleet ja tämä tulee tänne saliin, minkälaisia asiantuntijahavaintoja itse esityksestä sitten aikanaan syntyy.

Arvoisa puhemies! Suhtaudun tähän esitykseen suurella varauksella. Sen hyötyjä ja haittoja ei ole kuvattu millään tavalla. Ei ole minkäänlaista riskianalyysia, ja tavoitteetkin ovat erittäin hämärät. Edelleen sanon: tämän valtakunnan yksi suurimpia salaisuuksia on, mitä "taseet töihin" tarkoittaa.

16.00 Markku Eestilä kok: Arvoisa rouva puhemies! "Taseet töihin" on aivan järkevä linjaus. Loppujen lopuksi näitten kehitysyhtiöitten onnistuminen sitten nähdään aikanaan. Se riippuu siitä, miten hyvin operatiivinen johto osaa sitten tulkita markkinoita ja tehdä oikeita sijoituksia ja muuttaa omaisuutta toiseen muotoon ja tulouttaa sitä valtiolle.

Mutta tähän liittyen ihmettelen hieman tätä Solidiumin roolia. Kun uutta kehitetään ja uusia yhtiöitä perustetaan, niin mikä merkitys meillä valtion intressistä katsottuna on sellaisella finanssi-intressillä, joka vaatii hallintoa ja hallinnon ylläpitoa? Esimerkiksi Solidiumin ylläpito ei ole halpaa, koska jos kyse on pörssiosakkeista, joilla on kaksi tuotantologiikkaa, on sekä osinko että niitten arvon nousu, tietenkin ne pitää arvioida, milloin on nousevat markkinat, milloin ei, ja tätä varten meillä on olemassa pankeissa omaisuudenhoitoyksiköitä, joissa on korkeatasoinen henkilökunta ja kansainväliset tiedot, taidot. Ihmettelen vähän, mihin tätä Solidiumia enää tarvitaan, jos meillä on kehittämissyhtiö, joka lähtee sitten hoitamaan tätä valtion omistajaohjausta ja taseet töihin -politiikkaa.

16.02 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! En saanut tuossa debatissa puheenvuoroa, mutta haluaisin vastata edustaja Mustajärvelle, joka nosti esiin Metsähallituksen yhtiöittämisen ja nyt yhtiössä toteutetut lomautukset. Haluaisin todeta, että mitään uutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

tässä tilanteessa ei ole, vaan Metsähallitus on lomauttanut myös 90-luvulla ja myös 2000-luvulla metsureitaan siinä vaiheessa kun se on ollut tuotannollisista syistä tarpeellista.

On myös huomattava, että uudessa Metsähallitus-laissa yhtiölle on osoitettu työllisyyden edistämisen vaatimus, ja nyt emme kaipa tällaista pelottelua, vaan kaipaamme luovia ratkaisuja siihen, miten Metsähallitus nyt parhaalla mahdollisella tavalla nämä yt:t toteuttaa. Itse olen esittänyt, että esimerkiksi riistan elinympäristön ennallistamishankkeessa olisi paljon työtä metsureille, ja jos ei muuta keksitä, voitaisiin pohtia, olisiko metsureilla paikka riistanhoidollisissa tehtävissä, esimerkiksi pienpetopyynnissä, tuolla Metsähallituksen lupa-alueilla, jolloin myös tämä sosiaalinen hyväksyttävyys lupamyynnille lisäntyisi.

Mitä tulee itse tähän lakiesitykseen, niin kannatan sitä lämpimästi. Kehittämissyhtiö tuo paljon hyviä mahdollisuuksia Suomelle ja suomalaisille.

16.03 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti vain ensinnäkin tästä Metsähallituksen yt-neuvotteluilmoituksesta ja siitä, että se uhkaa koko Metsähallituksen metsurikuntaa läpi Suomen, siis kaikkia metsätyöntekijöitä: Onhan päivänselvää asia, että jos mennään yhtiömuotoon, se antaa toimivalle johdolle mahdollisuuden toteuttaa mielihalusensa. Tähän päivään asti Metsähallituksen on ollut pakko ottaa huomioon myöskin työntekijät paremmin kuin se näkyy ottavan nytten. Aiemminhan Metsähallituksen työntekijät pystyivät neuvottelemaan, että tekevät paksun lumen ajan sisään etukäteen lauantaina, ajoittavat lomansa sinne. Järjestely oli kaikkien osapuolten hyväksymä ja allekirjoittama, ja homma toimi, mutta heti yhtiöittämisen jälkeen toimiva johto yksipuolisesti ilmoitti, että tällaiseen sopimismenettelyyn ei enää mennä vaan mennään niin kuin johto määrää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Täällä olisi listapuheenvuoro edustaja Harakalla.

16.04 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Nesteen neuvottelukunnan varapuheenjohtajana täydennän hiukan puheenjohtaja Kalmarin näkemyksiä Nesteestä.

Sipilän hallitus on varautunut vähentämään Nesteen omistusta 50 prosentista kolmannekseen, ja yksin tämän myynnin arvo olisi nykyarvolla 1,5 miljardia euroa. Se on kaksi kertaa se koko summa, joka tälle vuodelle budjetoitiin omaisuuden myynneistä ja lisätalousarviossa sitten poistettiin.

Sosialidemokraattien vastuullisen sinivalkoisen omistamisen ohjelmassa, jonka pääarkkitehti oli Lauri Ihalainen, todetaan selkeästi, että Nesteen omistusta ei pitäisi vähentää. Aivan perussyy on se, että valtio on ollut Nesteelle hyvä omistaja. Kolmen vuoden aikana markkina-arvo on kolminkertaistunut.

Talouselämä-lehdessä haastateltiin viime kuussa OP:n osaketutkimusjohtaja Henri Parkkista, joka totesi, että menestys on ollut paljolti valtion suuren omistusosuuden ansiota. Valtio on parhaimmillaan pitkämielinen, strateginen ja rohkea omistaja tässä kvartaalikapitalismin poukkoilussa. Olisiko muu omistaja melkein kymmenen vuotta sitten uskaltautunut panostaa korkealla riskillä biopolttoaineisiin, jotka viime osavuositarkastuksen mukaan toivat jo suuremman osan liikevoitosta kuin fossiilisen öljyn jalostus. Olen yhtiön neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja ylpeä siitä, että Neste on suuri menestystarina, esimerkki siitä rohkeudesta, jonka soisi yleistyvän suomalaisissa yrityksissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

Kärkihankkeiden rahoittamiseksi luovuttaisiin noin 70 miljoonan euron vuosittaisesta osinkovirrasta, tavoitteena "taseet töihin". Mutta tämä on lyhytnäköistä, sillä Nesteen tase tekee juuri nyt työtä Suomen julkisten palveluiden rahoittamiseksi. Fiksu valtio on hyvä omistaja, kuten professori Markku Kuusman uudesta kirjasta ilmenee. Suosittelen sitä iltalukemiseksi jokaiselle kansanedustajalle.

16.06 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain muuttamisesta nimenomaan linjaa sitä toimintaa, millä valtionyhtiöitä jatkossa tullaan hoitamaan tämän lain vaikutuspiirissä.

Edustaja Laukkanen epäili tässä äskeisessä puheenvuorossaan, että mitä se on se "taseet töihin". No, eihän sitä koskaan tiedä, mitä pörssimarkkinoilla ja maailmanmarkkinoilla tapahtuu milläkin hetkellä, mutta edustaja Harakka äsken kertoi esimerkin ja hyvät luvut siitä, miten biotaloudella on saatu Suomessa nimenomaan uudella tutkimuksella ja valtion omistajuudella hyvää aikaan, niin että kyseiset polttoaineet ovat tällä hetkellä maailmalla erittäin haluttuja ja tuottavat suomalaiselle yhteiskunnalle lisäarvoa. Tämä on esimerkki siitä, mitä tapahtuu, kun taseet laitetaan töihin, ja toivotaan, että tämän kehitysyhtiön kautta saadaan samanlaisia menestystarinoita luotua. Ei pidä sanoa, että ei Suomen eduskunnasta sitä tietämystä löydy, mikä se yhtiö on. Ei tietenkään löydy. Sitä varten on sitten niitä ammattijohtajia ja erilaisia asiantuntijoita, jotka varmaan osaavat haistaa, mitkä ovat niitä oikeita yhtiöitä, mihin valtion kannattaa rahojaan sijoittaa.

On syytä muistaa yksi tosiasia: Tämän lain mukaan jos syntyy tilanne, että valtio sijoittaa omaisuuttaan johonkin uuteen yhtiöön, vaikka nyt sen 100 miljoonaa euroa esimerkiksi, niin totta kai siitä tehdään asianmukaiset päätökset, ja ne tekee ensi sijassa valtioneuvoston yleisistunto, siinä tulee tämä poliittinen kontrolli. Maan hallituksen on tunnetusti nautittava eduskunnan luottamusta, ja jos ei se sitä tee, niin siitähän seuraa tietyt toimenpiteet, ja samoin jos yhtiön omaisuuden arvo laskee tietyn rajan alle, siihen on saatava tämän salin suostumus, että jonkun valtionyhtiön omaisuuden arvoa lasketaan tietyn rajan alle. Elikkä kyllä näissäkin asioissa kontrolli on.

Mutta edelleen, arvoisa herra puhemies, tiedän, että Suomessa kallioperän rikkauksissa lepäävät valtavat omaisuusarvot, jotka tulee saada tämän kansakunnan hyvinvointia lisäämään eikä niin, että ne myydään ulkomaille. Kuten edellisessä puheenvuorossani sanoin, tämä tapaus Outokumpu oli erinomainen esimerkki siitä, miten erittäin ankarana aikana luotiin hienoa teollisuutta tähän maahan ja ennen kaikkea uusia keksintöjä. Muun muassa Outokumpu Oy:n kehittämä liekkisulatusmenetelmä on ihan maailmankuulu, ja se on nimenomaan suomalainen innovaatio, joka syntyi sen ajan teollisuusmiesten ja keksijöiden loistavana älynväläyksenä. Siinä yhteydessä Pertti Voutilaisen osuus — nostan sen vielä kerran esille — oli erittäin merkittävä, ja hänen panoksensa suomalaisen kaivosteollisuuden nostamisessa oli aivan ensiarvoisen tärkeä, ja myös hänen edeltäjiensä, heillekin täytyy tehdä kunniaa, silloin 1900-luvun alussa.

Sitä samaa pioneerihenkeä minä, hyvät edustajakollegat, kaipaen Suomen eduskuntaan tänä päivänä. Tämä keskustelu Talvivaaran ympärillä on mennyt enempi toistemme haukkumiseksi ja epäilemiseksi, että onko jollakin edustajalla puhtaat jauhot pussissa, kun hän puhuu Talvivaarasta, oliko oikeanlainen pipo tai oliko peräti oikeanlainen kypärä päässä jollakin hetkellä. Kun keskustelu on tällä tasolla ja meidän pitäisi pikkuhiljaa ruveta nostamaan tätä Suomen taloutta suosta, niin kyllä minä pikkusen olen pettynyt siihen, että todellakin päähineen logo on merkittävä tekijä eikä se, miten nämä meidän yrityksemme me-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

nestyvät. Sen takia toivon, hyvät kollegat, että tässä talossa ruvettaisiin pikkuhiljaa ajattelemaan, että Suomen kallioperässä ja varsinkin tuolla pohjoisessa ja itäisessä Suomessa on kallioperässä valtavia rikkauksia ja ne tulee saada Suomen kansakunnan hyödyksi toimimaan eikä niin, että joku Anglo American ostaa esimerkiksi Sakatin löydöksen, jonka arvoa emme vielä edes tiedä. Sen me tiedämme vain, että se on moninmoninkertainen verrattuna Outokummun malmion arvoon, mikä on käytännössä loppuun louhittu. Onhan siellä Kylylahdessa vielä pikkusen jämiä jäljellä, joita parhaillaan ruotsalaisten omistama yritys louhii siellä. Miksi se ei ole suomalainen, kysyn vain. Mutta toivottavasti tästä meillä nyt muistijälki jää, että alamme pikkuhiljaa ajatella sinivalkeisilla aivoilla. Kyllä amerikkalaiset meiltä kaiken omaisuuden ottavat, jos saavat. Eri asia on sitten, annammeko me.

16.10 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa puhemies! Olisin tuohon edustaja Kärnän kannanottoon Metsähallituksen lomauttamisista myös ottanut kantaa. Metsähallituksen yhtiöittämisestä käytiin laajaa keskustelua ja niistä uhkakuvista, mitä tähän yhtiöittämiseen sisältyy. No, nyt on puoli vuotta kulunut siitä, kun tämä yhtiöittäminen on tehty, ja nyt tuli jo uusi ilmoitus, että yritys aloittaa yt-neuvottelut. Neuvottelujen kohteena on 357 metsuriä, ja näitten metsureiden keski-ikä lähentelee jo 60:tä vuotta, eli nuorimmatkin ovat olleet talossa jo 30 vuotta. Voi kyllä sanoa, että ei ole kauhean mukavaa tuollaisen uran jälkeen joutua muutamaksi kuukaudeksi lomautetuksi vuosittain. Tämä vaikuttaa eläkekertymään, joka on tietenkin myös pienestä palkasta johtuen olematon, ja hyvin moni on raskaan uransa aikana menettänyt osan terveydestään palvellessaan Metsähallitusta, ja voi kyllä kysyä, onko tämä sitten se palkkio siitä.

Yt-neuvotteluissa vedotaan talviajan työn kalleuteen, mutta se on kyllä johdon kehnoutta, voi sanoa suoraan. Jos vain halutaan teettää järkeviä töitä, niin kyllä metsuri oman palkkansa tienaa ja vielä yhtiöllekin töitä. Kyllä täytyy sanoa, että tämä käytäntö on selkeästi muuttunut. Tähän asti pystyttiin tekemään kesäaikana näitä töitä sinne työaikapankkiin, ja nyt ykskaks eivät olekaan enää mahdollisia nämä joustavat työajat. Onko sitten yhtiöittämisestä vai mistä tämä johtuu, mutta käytäntö on muuttunut.

16.12 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hoskonen käytti hyvän puheenvuoron. Itsekin ihmettelen, jos Vihreän liiton puheenjohtajalla ei ole paljon muuta kontribuutiota tähän kuin se, että pääministerillä on jokin pipo päässä, jossa on valtionyrityksen logo. (Eva Biaudet: No ei se nyt ihan niin ollut!) Viime vaalikaudellahan vihreät joutuivat vaihtamaan ministerinsä hallituksessa, omistajaohjausministerinsä, kun osaaminen ei ilmeisesti riittänyt, niin että se siitä. Mutta todella minä iloitsen siitä, että valtion omistajapolitiikkaan on tullut nyt uutta otetta, uutta osaamista, uutta näkökulmaa. (Eva Biaudet: Naisia on helppo haukkua!)

Todellakin tämä seikka, että laitetaan taseet tuottamaan, on järkevä linjaus. Nyt kun on liikenneverkkoyhtiöstä vähän tehty alustavia selvityksiä, niin huomataan, ettei oikein tiedetä edes, mitä kaikkea omistusta valtiolla on meidän liikenneinfrassa. Sekin on tärkeää, että sekin tase nyt selvitetään, että nähdään, mitä valtiolla on, ja jos siitäkin löytyy tuottavuuselementti, niin se on totta kai hyvä asia. Nyt valtionyritysten omistajapolitiikka on menossa oikeaan suuntaan ja tase lähtee todella töihin, niin kuin meidän kaikkien muidenkin pitää lähteä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

16.13 Antero Laukkanen kd: Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että täällä on nyt suuri usko kyllä siihen, että jotain ihmeellistä on tuolla hallituksen sisällä tapahtunut. Tässä edustaja Ala-Nissiläkin vakuutti, kuinka on uuden aika ja tapahtuu nyt aivan uusia asioita. Tämä esitys kyllä aivan varmasti täyttää hallitusohjelman tavoitteet, mutta täyttääkö se kansallisomaisuuden hoitamisen ja arvion nousun parhaalla tavalla, se on kyllä se iso kysymys tässä. Edelleenkin pyydän teitä, jotka täällä istutte ja olette tämän esityksen takana, vielä avaamaan ja kuvaamaan sitä, mikä on nyt se ihmeellinen taseen voima, joka tässä laitetaan liikkeelle.

Täällä edustaja Pirttilahti totesi, että Sipilän hallituksen omistajaohjaus on kestäväällä pohjalla. Tätä ei kyllä vielä voi tietää. Toivon, että näin on, ja haluan, että näin on, mutta vasta tulevaisuus kertoo sen, millä pohjalla tämäkin esitys sitten lopulta on ja mitä se tuottaa. Siitä, missä kunnossa meidän yhtiömme ovat, se tuloksentekokyky on varmaan siellä se keskeisin mittari, mitä uutta hyvää se voi tuottaa. Vielä en ole ainakaan saanut vastausta siihen, että kun tämä tase lähtee töihin, niin miten yhtäkkiä nämä yritykset olisivat paremmissa kunnossa kuin ne nyt ovat.

16.15 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Vastaan vielä edustajille Mustajärvi ja Ojala-Niemelä näistä Metsähallituksen lomautuksista. Antautuisin ja kierähtäisin seläläni, mikäli kyseessä todella olisi nyt ainutlaatuinen ja ensimmäinen kerta, kun yhtiö joutuu lomauttamaan, mutta näin ei ole. Metsähallitus on lomauttanut 90-luvulla, ja se on lomauttanut myös 2000-luvulla, ja on täysin perusteetonta väittää, että syynä olisi ainoastaan tämä yhtiömuoto. (Markus Mustajärvi: Omatunto soimaa!)

Tässä vaiheessa siitä, mitä me tarvitsemme, olen kyllä samaa mieltä. Tarvitsemme perusteellisen keskustelun Metsähallituksen tulostavoitteen suuruudesta: onko se kestäväällä pohjalla, ja voitaisiinko yhtiölle luoda lisää pelimerkkejä ja joustavuutta sillä, että tätä tulostavoitetta hivenen kevennettäisiin? Tästä meidän täytyy keskustella eikä siitä, mikä on se yhtiömuoto.

16.16 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Edustaja Laukkanen ansaitsee ansiokaisesti kysymyksiinsä hiukan vastauksia, eli siis tähän kysymykseen siitä, kuinka tämä tase oikein laitetaan töihin. Valtiollahan on siis 64 yhtiötä, joissa valtio on joko omistajana tai osaomistajana. Niistä 15 on listattuja. Nyt kun luodaan tämä valtion kehitysyhtiö, siinä samalla luodaan myöskin työkalu, jolla voidaan kehittää uutta toimintaa ja synnyttää uutta toimintaa. Me vaadimme sitä, että tällainen kehitystyökalu synnytetään. Ilman sitä me emme muun muassa voi tehdä niissä sinänsä hyvissä yhtiöissä, mitä valtio omistaa, vaikkapa spin-offeja tai listautumisia eikä voida sellaista myyntiälyä synnyttää. Kuten edellisinä hallituskausina on huomattu, me olemme vähän ehkä alihintaankin jopa myyneet meidän hyviä omistuksia.

Sitten taas toisaalta me voimme myöskin vahvistaa tällä tavoin, kuten tässä kuvasin, näitten yhtiöitten taseita. Ja ennen kaikkea ehkä nämä spin-off-mahdollisuudet ovat tässä se keskeinen työkalu, mikä syntyy — näin olen asian itse käsittänyt — koska monien yhtiöitten sisällä on sellaisia pienempiä yksiköitä, jotka tekevät hyvää liikevaihtoa ja hyvää tulosta, mutta ne eivät olekaan enää sitten valtion ihan semmoisia keskeisiä omistuksia, mitä meidän olisi välttämättä pakko omistaa.

Ja sitten yksi keskeinen asia on myöskin tämä alustatalous, elikkä me pystymme synnyttämään tällä uusia talouden malleja, ja tämä alustatalous on sellainen. Meidän on hyvin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

vaikea (Puhemies koputtaa) synnyttää uusia teknologisia innovaatioita ilman alustataloutta.

16.18 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Erityisen lämmin kiitos edustaja Vähämälle siitä, että hän tarttui tähän kysymykseeni. Itse olen ollut sarjayrittäjä 80- ja 90-luvuilla. Me perustimme useita yrityksiä erilaisille toimialoille, mutta ei meille tullut kertaakaan mieleen, että me ikään kuin näiden yhtiöiden, joita olimme perustaneet ja jotka menestyivät kohtalaisesti, varallisuutta myymällä olisimme sitten synnyttäneet jotain uutta, vaan ennemminkin sitä tulosta, jota ne tuottivat, käytimme uuden synnyttämiseen ja annoimme näiden yhtiöiden omalla toimialallaan vahvistua, parantua. Kehitimme niitä, osan myimme niistä, osa niistä meni laman aikana konkurssiin. Nyt parikymmentä vuotta myöhemmin voi sanoa, että vain osa niistä sitten lopulta on osoittautunut menestystarinoiksi. Sen takia en vastusta tätä perusajastusta, mikä täällä on, mutta suhtaudun siihen kriittisesti, onko tämä nyt välttämättä se oikea tapa laittaa tätä meidän varallisuuttamme toimimaan.

16.19 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Valtionyhtiöillä on Suomessa merkittävä ja kunniaikas historia, niin kuin täällä tänään on käynyt monessa puheenvuorossa ilmi, ja osittain juuri siksi valtion omistamien yhtiöiden arvo on Suomessa Euroopan suurin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Kuten keskustelussa on käynyt ilmi, omistuksien kirjo on laaja, ja aiheellisesti on mietitty ja kysytty, ovatko kaikki perustelut omistamiselle nykypäivän tilannetta vastaavia. Aktiivinen, omista lähtökohdista lähtevä omistuksen kehitystyö on osittain matkan varrella laiminlyöty joissain yhtiöissä, ja nyt valtion omistusta tullaan arvioimaan Suomen kokonaistalouden lähtökohdista, omistettujen yhtiöiden ja resursien tehokkaan kohdentamisen näkökulmasta.

Täällä on käyty keskustelua siitä, mitä tämä nyt tarkoittaa. Valtion omistamia yrityksiä ei nyt laiteta lihoiksi niin sanotusti, että rahoja käytettäisiin budjetin paikkaamiseen, vaan omistamiseen otetaan aktiivinen, kehittävä ote.

Edustaja Vähämäki hyvin vastasikin tähän "taseet töihin" -kysymykseen. "Taseet töihin" ei merkitse yritysten kaavanomaista myymistä vaan omaisuuden hyödyntämistä uuden luomiseen. Se on tämän uudistuksen draiveri ja asetettu tavoitteeksi. Yhtiöiden omistusrajojen lasku ei ole sama asia kuin myyntipäätös.

16.21 Ville Vähämäki ps: Puhemies! Edelleen tähän dilemmaan siitä, kun sanotaan, että laitetaan taseet töihin. Itse asiassa, jos katsotaan yksittäisen yhtiön tilannetta, saatetaan tehdä myöskin yksittäisen yhtiön kohdalla siten, että täysin päinvastoin sen yhtiön osalta meidän voimme vahvistaa siellä kehitysyhtiössä olevan yhtiön tasetta. Siis kokonaisuudessaan ajatellaan näin, että valtion tase laitetaan töihin, mutta se ei todellakaan tahdo sanoa sitä, että näitä lihoiksi laitettaisiin, vaan tässä tämä kehitysyhtiö on työkalu, jolla me voimme siellä kehitysyhtiön sisällä oleville yhtiöille tehdä huomattavasti paljon enemmän toimenpiteitä kuin me muuten koskaan voisimme tehdä. Tämä hyvä työkalu on myöskin tulevien hallitusten käytössä sitten aikanaan.

Sitten jos me katsomme ihan vaikka jotakin yksittäistä yhtiötä, olkoon se vaikka Posti, niin meidän voimme huomata, että siellä todellakin on monia liiketoimintayksiköitä: Opus-Capita, Itella Venäjä ja posti- ja pakettiliiketoiminnot. Nyt sitten voidaan ajatella sitä, onko se joku yksittäinen liiketoimintayksikkö oikeasti sellainen, minkä välttämättä täytyy olla täysin valtion omistuksessa, vai voidaanko se spin-off-tyyppisesti listauttaa tai jollain

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

muulla tavalla myydä, jolloin sitten huomataan, että jäljelle jäävän loppuyhtiön tasehan itse asiassa vahvistuu. Näinhän tässä käytännössä käy, joten itse näen, että tämä hallituksen esitys on todella, todella hyvä ja vie tätä yhteiskuntaa oikealla tavalla eteenpäin. — Kiitos.

16.23 Outi Mäkelä kok: Arvoisa puhemies! Tässä kun on puhuttu siitä, että omistajaohjaukseen halutaan aktiivista, kehittävää otetta, niin tuli mieleen, olisiko tässä paikka myös vahvistaa tämmöistä strategista otetta. Nyt ehkä vähän kaukaa haen, mutta joka tapauksessa viime päivinä on keskusteluttanut suojelupoliisin lausunto hallintovaliokunnalle siitä, että vieraan valtion lukuun toimiva maanomistaja voi rakentaa kiinteistöilleen rakennelmia, joita sitten vieras valtio voi kriisitilanteessa hyödyntää esimerkiksi liikenneväylien sulkemisessa tai tunnuksettomien joukkojen majoittamisessa, ja tässä yhteydessä nousi esiin tämä maa- ja kiinteistöomaisuuksien kauppojen rajoittaminen.

Voitaisiinko nyt ajatella, että strategisella ohjauksella myöskin jollain tavalla ohjeistetaisiin tai huolehdittaisiin siitä, miten meidän omaisuuttamme, valtion omaisuutta Senaatti-kiinteistöjen tai Metsähallituksen toimesta kaupitellaan ja minkälaisia kauppvoja tehdään? Tietysti tärkeää on myös se tuottopuoli, mutta varmasti myös tämä strateginen ajattelu olisi hyvä huomioida.

16.24 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puheenjohtaja! Valitettavasti aika usein nämä maanostot ovat yksityisiltä, jolloin tietysti tämä omistajaohjaus ei siihen kohtaan toimi, strategiset, esimerkiksi mastojen läheltä ostetut maaomaisuudet.

Mutta vielä tähän, miten voisin ajatella, että sitä tasetta saisi töihin ja mitä sillä tehtäisiin: Itse näen, että sillä nimenomaan synnytetäisiin uutta kasvua ja työllisyyttä, ihan samoin kuin kärkihankkeilla. Tässä tuli jo keskustelua siitä, voitaisiinko sitä käyttää kärkihankkeitten eteenpäinviemiseen — mielestäni erittäin hyvin. Jos mietitään vaikka kiertotalouden mahdollistamista, niin aivan selkeästi saattaisimme tarvita sellaisen uudenlaisen potkun ja sysäyksen. Ihan kuten puhuttiin, miten Kekkonen aikoinaan näki, että tarvitsemme omaa terästeollisuutta, että saamme teollisuutta käyntiin, niin tässä meiltä puuttuu sitä, millä me saamme tämän kiertotalouden liikkeelle. Taikka hyvä esimerkki voisi olla myöskin se, mistä on puhuttu terveydenhuollossa: digitaaliset alustat. Voi olla, että se on niin iso kokonaisuus, että valtion on syytä olla synnyttämässä sitä. Tai yhtä hyvin liikennekaareissa se koko järjestelmä, millä me tulevaisuudessa saamme tilattua reissuja mahdollisimman halpaan hintaan omistamatta itse liikkumispelejä, saamme niitä ehkä vuokrata tai käyttömme ilman kuskia tai kuskin kanssa tai mitä hyvänsä palvelukapasiteettia, mitä on tarjolla. Mutta voi hyvin todennäköisesti olla, että sinne tarvitaan myös senttyypistä alustaa, jossa valtio on mukana.

16.26 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Vielä lyhyesti. Kun hallitusohjelman kuuluu tällainenkin osio kuin kokeilukulttuurin lisääminen ja kun edelleen olen sitä mieltä, että tämä esitys on erittäin keskeneräinen, niin olisiko ollut helpompi valjastaa tämän kokeilukulttuurin nimissä muutama valtion merkittävällä taseella varustettu yhtiö ikään kuin laboratoriomaisesti toteuttamaan tätä ideaa ensin, ennen kuin ulotetaan se koko valtion omaisuusmassaan? Tällä suunnalla olisi ehkä helpompi ollut edetä ja nähdä, onko tämä teoria, joka teillä nyt on, oikeasti sellainen, joka edistää kansallisarallisuutemme kasvua ja tuottavuutta. — Ei muuta enää tästä aiheesta, ikinä. (Naurua)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2016 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.